

**SEÇME GEREKTİREN, KISA CEVAPLI VE DOĞRU-YANLIŞ
TESTLERİNİN MADDE VE TEST ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Erol KARACA

**Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**Lisans Üstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bilim Dalı İçin Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır**

ANKARA

Şubat, 1996

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İş bu çalışma jürimiz tarafından Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bilim Dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan
Prof.Dr. İLHAN AKHUN

Üye
Pof.Dr. Yaşar BAYKUL (Danışman)

Üye
Yard.Doç.Dr. A. Ata Tezbaşaran

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

..... / / 19

.....
Prof. Dr. Hüsnü ANIÖL
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Araştırmada, seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerinin madde ve test özelliklerinin karşılaştırılması yapılmıştır.

Araştırmanın çeşitli aşamalarında, yardımlarına ihtiyaç duyduğum ve her görüşmem sonunda emin adımlar atmamı sağlayan, değerli danışmanım Prof. Dr. Yaşar BAYKUL'a; araştırmaya kaynak kitapları ve değerli görüşleriyle katkıda bulunan Prof. Dr. İlhan AKHUN, Yrd. Doç. Dr. Ata TEZBAŞARAN, Doç. Dr. Bekir ÖZER, Yrd. Doç. Dr. Berna GÜCÜM, Doç. Dr. Gürhan CAN, Doç. Dr. Embia AĞAOĞLU, Dr. Esmahan AĞAOĞLU ve Aydın ZİBEL'e teşekkürlerimi ifade etmeyi bir borç bilirim.

Araştırma sırasında test uygulamalarını yaptığım Eskişehir Mustafa Kemal İlköğretim Okulu Müdürü ve Öğretmenlerine, uygulama sonucu elde edilen verilerin bilgisayarda işlenmesindeki değerli katkıları ve sabırlarından dolayı çalışma arkadaşlarıma ve ayrıca araştırmanın her aşamasında manevi desteğini esirgemeyen sevgili kardeşim Haydar KARACA'ya teşekkür ederim.

Erol KARACA

ÖZET

Bu araştırmada, seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış test maddelerinin aynı davranışları ölçme yönünden etkililiklerini ortaya koymaya çalışırken, birbiri ile yakından ilişkili bulunan aşağıdaki istatistiklerin hesaplanıp karşılaştırılmasına çalışılmıştır.

Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerinin aynı davranışları yoklayan maddelerinin güçlükleri, ayırıcılık gücü indeksleri, test varyansları ve bu testlerin KR-20 ile hesaplanan güvenirlikleri arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığına bakılmıştır.

Bu farklılıkların ortaya konulabilmesi için; seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış tipi maddelerden oluşturulan üç test hazırlanmıştır. Bu testler, Eskişehir'de Mustafa Kemal İlköğretim Okulu yedinci ve sekizinci sınıflarında okuyan üç şubedeki 74 öğrenciye "1994-95 öğretim yılının ikinci yarısında (Nisan-Mayıs aylarında) üç oturumda uygulanmıştır.

Uygulama sonunda elde edilen verilerin işlenmesiyle ilgili olarak, ana hatlarıyla şunlar yapılmıştır:

Her üç teste ait maddelerin güçlük indekslerinin karşılaştırılmasında varyans analizinden yararlanılmış; daha sonra ortaya çıkan farklılıkları test etmede Scheffé testi kullanılmıştır. Bundan sonra her üç test için madde ayırıcılık gücü indeksleri hesaplanıp gruplanmıştır. Aynı şekilde madde güvenirlilik indeksleri için de gruplama yapılmıştır. Test güvenirlikleri KR-20 güvenirlilik katsayısı ile, testlerin varyansları F testi ile hesaplanmıştır.

Verilerin analizi sonunda, şu sonuçlar elde edilmiştir:

Kısa cevaplı teste ait ortalama madde güçlüğü'nün, doğru-yanlış ve seçme gerektiren teste ait ortalama madde güçlüklerinden daha küçük olduğu görölmüştür.

Seçme gerektiren maddelerden oluşan test ile kısa cevaplı maddelerden oluşan test ve doğru-yanlış maddelerden oluşan testin madde ayırıcılık gücü indeksleri gruplara ayrılarak bakıldığında doğru-yanlış testinin daha çok ayırıcı madde içerdiği görölmüştür.

Aynı şkilde seçme gerektiren maddelerden oluşan test ile kısa cevaplı maddelerden oluşan test ve doğru-yanlış maddelerden oluşan testin madde güvenirlikleri gruplara ayrılarak bakıldığında, kısa cevaplı testin daha çok güvenilir madde içerdiği görölmüştür.

Bu üç testin varyansları arasında anlamlı bir fark görölmemiştir.

Bu üç testin KR-20 güvenirlikleri arasında da anlamlı bir farkın olmadığı görölmüştür.

ABSTRACT

In this research, it was attempted to compare after calculating the following statistics which were closely related to each other while trying to point out the effectiveness of the multiple choice test items, of short answer and of true-false in terms of measuring same modes of behaviour.

It was looked for if there were significant differences in terms of the difficulty indexes, discrimination indexes, test variances and reliabilities calculated with KR-20, among the multiple choice, short answer and true-false test items which measured same modes of behaviour.

In order to find out these differences, three tests including the items multiple choice, short answer and of true-false, were prepared. These tests were applied to 74 students studying in three classes of 7th and 8th grades in Mustafa Kemal Primary School in Eskişehir.

Tests were given to students in the 2nd term (April-May) of 1994-95 and the students took all the tests in three sessions.

In order to provide the data bases on the processing, the following analyses were made at the end of the application.

While comparing the difficulty indexes of the items of all the three tests; the analysis of variance was used; then Scheffé tests were used to make pairwise comparisons. After that items discrimination indexes were computed and grouped for each type of tests. The same grouping was done for the item reliability indexes. Having done these analysis KR-20 reliability indexes were computed for each test. The variances of the test were tested with the F Test.

The results of the research are as follows:

It was found that the average difficulty belonging to the short answer items was lower than that of the true-false and the multiple choice items.

It was observed that true-false test items had more items than short answer and multiple choice test in terms of discrimination indexes.

Similar grouping was done with the reliability indexes and found that short answer test had more reliable items than the true-false and the multiple choice test.

A significant difference was not found among the variances of these three tests.

Also a significant difference was not found out of the KR-20 reliability of these three tests.

İÇİNDEKİLER**BÖLÜM****Sayfa**

ONAY	
ÖNSÖZ	i
ÖZET (Türkçe ve İngilizce)	ii
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar	vi
ŞEKİLLER	vii
I. GİRİŞ	
Problem Durumu	1
Problem Cümlesi	6
Alt Problemler	6
Sayıtlar	7
Sınırlılıklar	7
İlgili Araştırmalar	7
Araştırmanın Önemi Ve Amacı	11
Tanımlar	11
II. YÖNTEM	
Araştırmanın Türü	12
Veri Toplama Araçları	12
Verilerin İşlenmesi	15
III. BULGULAR VE YORUM	20
IV.SONUÇ VE ÖNERİLER	30
KAYNAKÇA	33
EKLER	38

TABLOLAR

		<u>SAYFA</u>
Tablo 1.	Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Aynı Davranışları Yoklayan Maddelerinin Güçlük İndekslerine Ait İstatistikler	20
Tablo 2.	Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Tipindeki Maddelerin Güçlük İndekslerine Ait Varyans Analizi Tablosu	21
Tablo 3.	Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Ortalama Madde Güçlüklerinin Karşılaştırılması	21
Tablo 4.	Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Tipindeki Maddelerin Ayırıcılık Gücü İndekslerine Ait Özet Bilgiler	23
Tablo 5.	Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Aynı Davranışları Yoklayan Maddelerinin Güvenirliklerine Ait Özet Bilgiler	26
Tablo 6.	Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Varyansları	28
Tablo 7.	Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin KR-20 ile Hesaplanan Güvenirliklerine Ait Z İstatistiği Tablosu	29

ŞEKİLLER**SAYFA**

Şekil 1.	Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Aynı Davranışları Yoklayan Maddelerinin Güçlük İndeksleri Değişimi	22
Şekil 2.	Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Aynı Davranışları Yoklayan Maddelerinin Ayırıcılık Gücü İndeksleri Değişimi	25
Şekil 3.	Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Aynı Davranışları Yoklayan Maddelerinin Güvenirlikleri Değişimi	27

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, sırasıyla araştırmanın gerekçesini oluşturan problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, sayılılar, sınırlamalar, ilgili araştırmalar, araştırmanın önemi ve amacı ile tanımlar açıklanmıştır.

Problem Durumu

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk 1975:12). Çok çeşitli davranışlar öğrenilmektedir. Fakat, öğrenilen bu davranışların neler olması gerektiğinin planlanması gerekir. Çünkü, eğitim çabalarının genel amacı, yetişmekte olan çocukların ve gençlerin, topluma, sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardım etmektir. Bu uyumun gerçekleştirilebilmesi için, eğitim yoluyla değerlere süreklilik ve esneklik kazandırarak, çağ koşullarının isteklerine uygun ve geleceğe dönük yeni değerler üretilir.

Buna göre eğitim, bireylere bilgi ve beceri kazandırmanın ötesinde, toplumun yaşamasını ve kalkınmasını devam ettirecek ölçüde ve nitelikte değer üretmek, mevcut değerlerin dağılmasını önlemek, yeni ve eski değerleri bağdaştırmak sorumluluğu taşır; bu değerler, öğrencilerin davranışlarını ve dilek seviyelerini yine eğitim yolu ile etkilerler (Varış 1987:2).

Bireyin toplum içinde yaşamını sağlıklı bir şekilde sürdürmesi ve insanlığa yararlı olabilmesi için istenilir davranışlarla donanık olması gerekir. İstenilir davranışları geliştirmek, kusurlu davranışları düzeltmek, istenmeyen davranışları silmenin etkili yolu eğitimidir. Planlı davranışların geliştirilmesi amacıyla eğitimin yapıldığı yer okuldur. Eğitime tabi tutulan kişilerde eğitim süreci sonucu olarak planlanan davranış değişikliklerinin meydana gelmesi beklenir. Eğitim işleminin tamamlanmasıyla bu davranışlar eğitilenlere kazandırılmış olabilir. İstenilen davranışların hiç oluşmaması da mümkündür. Bu durumun kontrolü ölçme ve değerlendirmeyi gerektirir.

Okul öğrenmelerini ölçme nedenleri çeşitlidir: (1) Öğrencilerin bir derse ne derecede hazır olduklarını belirleme, (2) dersten öğretilmesi planlanmış olan davranışların daha

önceden öğrenilmiş olup olmadığını saptama, diğer bir deyişle, bir dersin aday hedefleri arasından bu dersin belli bir gruba öğretilişi ile ilgili gerçek hedefleri seçme, (3) her bir öğrenme ünitesi sonunda, bu öğrenme ünitesinde öğretilmesi planlanmış olan davranışlardan hangilerinin tam olarak öğrenilmiş, hangilerinin tam olarak öğrenilmemiş ve nihayet öğrenilmemiş olanların da muhtemelen neden öğrenilmemiş olduğunu meydana çıkarma, kısaca söylemek gerekirse, ünitedeki öğrenmeleri izleme ve (4) dersin belli dönemlerinin sonunda, bu dönemde etkileşimlerin ürünü olarak meydana gelen, dersin hedefleri ile tutarlı öğrenme düzeylerini belirleme, kısacası, dersteki erişiyi ortaya koyma (Özçelik 1992-2:6) olarak özetlenebilir.

Öğrencilere bazen programın tekrarlatıldığı veya bir kısım öğrencilerin sistemden çıkarıldığı olur. Bütün bu işlemler öğrenci hakkında verilen bazı kararların sonucunda yapılır. Öğrenciler hakkında bu çeşit kararlar çoğu zaman öğrenci başarısına ilişkin bir takım ölçmelere ve değer yargılarına dayanır. Ne yazık ki başarıya dayanan kararlar her zaman isabetli olmaz. İsbetli bir karar verilebilmesi için karara dayanak olacak kadar yeterli bilgi toplanması, toplanan bilgilerde önemli hataların bulunmaması ve bilgilerin doğru yorumlanması gerekir (Turgut 1988:2).

Bu kararların doğru alınabilmesi için, özellikleri bilinen, öğrenci başarısını ortaya koymadaki etkililiği önceden denenmiş ölçme araçlarına ihtiyaç duyulur.

Her karar bir değer yargısı içerir. Değer yargılarına gözlem veya ölçme sonuçlarının bir ölçüte vurulması ile ulaşılır. Bir değer yargısının doğruluğu ise, hem dayandığı gözlem veya ölçmelerin doğruluğuna hem de seçilen değerlendirme ölçütünün uygunluğuna bağlıdır.

Ölçme, geniş anlamıyla herhangi bir niteliği gözlemek ve gözlem sonucunu sayılarla ya da başka sembollerle ifade etmektir.

Öğrenciyi tanıma daha ziyade rehberlik amaçlarına hizmet ettiğinden, bu görevi ile değerlendirme, öğrencinin eksik yönlerini, öğrenme güçlüklerini ortaya çıkarmaya çalışır.

Sınıftaki öğretimin iyi yürütülebilmesi için, öğrenci başarısının sık sık ölçülüp değerlendirilmesi gerekir. Eğitimde birçok değişken ölçülebilir. Ölçülen büyüklükler çoğu halde öğrencilerin birtakım nitelikleridir. Bu sebeple, ölçme işlemi her zaman ölçülecek büyüklüğün tanımlanmasıyla başlar. Ölçme, yukarıda da belirtildiği gibi, araç gerektirir. Ölçme araçları, ölçülen büyüklüğün gözlenip sayılarla ifadesini kolaylaştırır. Her araç bir bakıma gözlemin daha duyarlı yapılmasını sağlar. Eğitimde kullanılan ölçme araçları, ölçülecek büyüklüğün tabiatına ve aracın kullanılacağı gruba göre çeşitlilik gösterir. Ölçme yapacak

kimse, değerlendirmenin amacına uygun bir araç seçme; yoksa böyle bir aracı bizzat yapma ihtiyacı duyar (Turgut 1988:4).

Eğitimde başarıyı etkileyen faktörler arasında bilişsel olanlar önemli bir yer tutar. Bloom'a (1956) göre okuldaki öğrenmeler arasındaki değişkenliğin yaklaşık yarısı bilişsel faktörlerden gelir. Bilişsel faktörler denilince yetenekten söz etmek gerekir. Bu araştırma sözel yeteneğin ölçülmesiyle ilgili olduğundan yetenek, sözel yetenek ve ilgisi dolayısıyla zekâ ve başarıyı açıklamakta yarar vardır.

Zekâ, birçok psikolojik süreç gibi, yapısı gereği tanımlanması en güç kavramlardan biridir. Psikolojideki ekollere göre çeşitli tanımlar yapılmasına rağmen yapılan bu farklı zekâ tanımlarını bir araya getirerek zekâyı; "uyaranları algılama, algılananları değerlendirme, kavramlaştırma, düşünme, öğrenme, öğrenilenler ve deyimler arasında bağlantı kurma ve bunları sorun çözme ve çevreye uyum amacıyla kullanabilme yetilerini içeren bir kavram " olarak tanımlamak mümkündür (Akçakın 1989). Başka bir deyişle zekâ, bir zihin gücü olarak tanımlanmış olup, canlının gereksindiği şeyleri nasıl başarabileceği ya da nasıl elde edeceğine denir.

Başarı, belirli bir ders veya programdan bireyin ne derecede yararlandığıdır. Başarı testleri bu düzeyi göstermesi bakımından yetenek testlerinden ayrılır. Çünkü yetenek testlerinin, belirli bir öğrenimi gerektirmeyen çok çeşitli zihin becerilerine ilişkin sorulardan hazırlanması istenmektedir.

Yetenek, zekânın öğrenmelerden sonraki hali hazır durumu olarak ifade edilebilir. Sözel yetenek de bireyin dili kullanmada, sözel ilişkileri görmede, okuduğunu anlamada belli bir andaki durumunu ifade eden bir kavramdır.

Thurstone Çoklu Faktörler Teorisi'nde belirtilen yeteneklere ilişkin yedi temel faktör belirlenmiştir. Bu faktörler, test geliştirme açısından ve yetenek testlerinde kullanılacak soruların niteliği açısından önemli katkılar getirmiştir. Araştırma da incelenen sözel faktör, yeteneklerle ilgili olarak yapılan faktör analizi tekniklerinin hemen hepsinde ortaya çıkan bir faktördür.

Sözel yeteneğin alt faktörlerinden olan sözcükleri anlama, sözcüklerin anlamlarını ve yazılı materyalleri anlama yeteneğini ifade eder. Bir çok yetenek testlerinde kelime hazinesi, cümle tamamlama, cümle düzenleme, sözcüklerin eş anlamını, zıt anlamını bulma ve türlü şekilleri yer alır.

Kelime akıcılığı faktörü de sözel faktörlerden bir diğeridir. Bunun diğer faktörlerden farkı, yazılı materyali anlamakla pek o kadar ilgisi olmayışıdır. "Kelime Akıcılığı" faktöründe bir

cinsten olan çok sayıda kelimeleri süratle hatırlayabilme önemlidir. Thurston “kelimeleri anlama” ile kelime bolluğu faktörleri arasında korelasyon bulmuştur. Ancak, her iki faktör birbirinden farklı zihinsel faktörlerdir. Sözcükleri anlamak, o sözcüklerin zorluk ve kolaylığı ile yakından ilgilidir (zgven 1994: 172).

Yukarıda da belirtildiği gibi yeteneğin, bu arada da sözel yeteneğin ölçülmesinde çoktan seçmeli testler büyük ölçüde kullanılmaktadır.

Sorulan bir sorunun cevabını, verilen cevaplar arasından seçtiren maddelerden oluşturmuş testlere de seçmeli testler denir.

Bu testlerde madde kökü, madde ile ne sorulduğunu ifade ve ima eden ve sorunun çözümü için gerekli bilgileri veren kısımdır.

Seçenekler, madde kökündeki soruya, muhtemel doğru cevap olarak verilen ifadelerdir.

oktan seçmeli testlerde, maddelerin ve testlerin özellikleri sayısal olarak belirtilebilir; ayrıca, testin özelliklerini maddenin özelliklerine bağlıyan fonksiyonlar yardımıyla testin özellikleri bir dereceye kadar kontrol altında tutulabilir. Diğer bir deyişle, madde özelliklerinden yararlanarak istenen özelliklere yakın özelliklerde test elde edilebilir. Bu husus, çoktan seçmeli testlerin önemli bir avantajı sayılabilecek bir özelliğini oluşturduğu savunulmaktadır (Baykul,1989: Test Geliştirme Ders Notu).

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılabileceği gibi çoktan seçmeli test maddeleri cevaplayıcıya madde kökünde sorulan sorunun cevabı olan ve eldirici adı verilen, cevap diye verilen ifadelerden oluşturulur. Böylece cevaplayıcıya sorunun cevabı da verilmiş olmaktadır. Bu husus bazı psikometristler tarafından böyle maddelerin köklü davranışları lmeyeceği iddiasını getirmektedir. Diğer bir görüş de bu iddiaya karşı gelmekte ve sorular iyi yazılırsa çok üst düzey davranışların ölçülebileceğini savunmaktadır (Turgut 1988:98). Şüphesiz çoktan seçmeli maddelere getirilen diğer bir eleştiri de doğru cevabın ölçülen özelliğe sahip olmayanlar tarafında şansa bulunabileceği hususudur. Belirtilen bu hususlardan birincisi maddelerin, dolayısıyla lme aracının geçerliği, ikincisi de güvenirliği ile ilgilidir.

Doğru-yanlış testleri, bir kısmı doğru, bir kısmı yanlış yargı cümleleri (nerme) halinde verilen maddelerden oluşan tipik bir doğru-yanlış maddesi, cevaplayıcının doğru ya da yanlış olarak sınıflaması gereken bir önermedir. Bu itibarla, tipik bir doğru yanlış maddesi iki seçeneği olan bir seçmeli maddedir.

Bu testlerin genel özellikleri aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Cevaplayıcı, cevaplarını yalnız bir harf yazarak veya bir işaret koyarak kaydeder.
2. Cevapların bütün cevaplayıcılar için ortak olan iki işaretle verilmiş olması, bu yapıdaki maddelerin puanlanmasını hem kolaylaştırır, hem de tamamen objektifleştirir.
3. Madde yapısı basittir, fakat basitliğine rağmen oldukça ileri basamaktaki bilgileri yoklamaya da elverişlidir.
4. Cevaplayıcıya verilecek test yönergesi kısa ve basittir.
5. Cevaplamada, sadece iki seçenek bulunduğu için, önermenin doğru olup olmadığını bilmeden işaretleyen bir cevaplayıcının anahtar cevabı tutturabilme şansı oldukça yüksektir (Turgut 1988: 76-77).

Doğru-yanlış testleri özel bir çoktan seçmeli test olduğu için çoktan seçmeli testler için getirilen eleştiriler doğru-yanlış testleri için de geçerlidir. Ancak Turgut, (1988:75)'un belirttiğine göre doğru-yanlış testleriyle üst düzeydeki davranışlar da ölçülebilir.

Cevaplayıcının bir kelime, bir rakam, bir ibare veya en çok bir cümle ile cevaplayabileceği maddelerden meydana gelmiş test tipine de, kısa cevaplı test denir.

Bu testlerin başlıca özellikleri aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Cevaplayıcı, cevapları düşünüp bulmak ve yazmak zorundadır.
2. Cevaplayıcı istediği cevabı verme bağımsızlığına sahiptir.
3. Cevaplar kısadır.
4. Kısa cevap gerektiren maddeler çok çeşitli bilgi ve yetenek alanlarına uygulanabilir.
5. Kısa cevap testleri her eğitim düzeyine uygun düşer.
6. Puanlama işlemi nispeten kolaydır.
7. Kısa cevaplı testlerin hazırlanması, diğer yapıdaki testlere kıyasla daha kolaydır.

Kısa cevaplı testler cevaplayıcının, cevabı kendisinin yazması sebebiyle davranışları daha köklü bir şekilde ölçtüğü ifade edilmektedir (Turgut 1988:69).

Davranışların ölçülüp ölçülmemesi, ölçme aracının daha çok geçerliliği ile ilgilidir. Geçerlik ile bir ölçme aracının veya yönteminin, onunla ölçülmek istenen değişkeni ölçüp ölçemediği; ölçbiliyorsa, onu başka değişkenlerden ne derece arınık olarak ölçtüğü ifade edilir (Turgut 1988:27).

Bir ölçme aracının diğer önemli özelliği güvenilirliğidir. Güvenirlik ise herhangi araç ve yönteminin ölçtüğü değişkeni ne derece duyarlıkla ölçebildiği; başka bir ifadeyle, ölçme sonuçlarının tesadüfi hatalardan ne derece arınık olduğudur (Turgut 1988: 27).

Bir ölçme aracının diğer özellikleri arasında, test puanlarının özellikleri de gelir. Bu istatistikler, testin aritmetik ortalaması ve standart kaymasıdır.

Bir testle elde edilecek ölçme sonuçlarının kullanılış amaçlarına hizmet edebilmesi, bu sonuçların yeterince hatasız ve geçerli olmasına, bu da testin amaçlara uygun niteliklerde hazırlanmasına bağlıdır. Bir testin nitelikleri ise geniş ölçüde, onu oluşturan maddelerin niteliklerine bağlıdır (Turgut, 676 Test Geliştirme Teknikleri Ders Notu:1).

Test özellikleri, test ve madde özellikleri yardımıyla madde özelliklerinin önceden bilinmesi halinde, kestirilebilir. Ayrıca bu ilişkiler yardımıyla istenen niteliklerde ölçme araçları elde edilebilir.

Bu çalışmada seçme gerektiren, doğru-yanlış ve kısa cevaplı maddelerin ve bu maddelerden oluşturulan ölçme araçlarının, madde ve test özellikleri karşılaştırılmaktadır. Araştırmanın problem cümlesi aşağıdaki gibi ifade edilmiştir.

Problem Cümlesi

Aynı davranışları yoklayan seçme gerektiren, doğru yanlış ve kısa cevaplı maddelerin ve bu maddelerden oluşturulan bir testin madde ve test özellikleri arasındaki farklılıklar nasıldır?

Bu problemdeki soruya cevap bulabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Alt Problemler

1. Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerinin aynı davranışları yoklayan maddelerinin güçlükleri arasındaki farklılıklar nasıldır?
2. Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerinin aynı davranışları yoklayan maddelerinin ayırıcılık gücü indeksleri arasındaki farklılıklar nasıldır?
3. Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerinin aynı davranışları yoklayan maddelerinin güvenilirlikleri arasındaki farklılıklar nasıldır?
4. Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerinin varyansları arasındaki farklılıklar nasıldır?
5. Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerinin KR-20 güvenilirlikleri

arasındaki farklılıklar nasıldır?

Sayıtlar

Çalışmada aşağıdaki sayıtların varlığı kabul edilmiştir.

1. Ölçme aracı hazırlama sırasında davranışların belirlenmesinde konu alanı uzmanı ve öğretmen kanıları geçerlidir.
2. Öğrenciler seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerini yanıtlarken maksimum performanslarını gösterme fırsatı bulmuşlardır.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, okuduğunu anlama yeteneği ve kelimeler arasındaki anlam yönünden ilişkileri görebilme ile sınırlıdır.
2. Bu araştırma Eskişehir Mustafa Kemal ilköğretim okulu yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinden sağlanan bilgilerle sınırlıdır.

İlgili Araştırmalar

Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerine ilişkin, Türkiye de ve yurt dışında yapılmış araştırmaların bazıları aşağıda özetlenmiştir.

Tripp (1982), seçme gerektiren iki ayrı tip maddeden oluşturduğu testi kullanarak madde güçlük ve ayırıcılık gücü indekslerini karşılaştırmıştır. Seçme gerektiren test, doğru cevabı tek olan maddeler ve bileşik cevap gerektiren maddeler olarak adlandırmaktadır. Araştırmasında bilişsel alanın farklı taksonomik düzeyindeki hedeflerin ölçülmesinde doğru cevabı tek olan ve bileşik cevap gerektiren seçmeli maddelerin, madde güçlük indeksleri bakımından karşılaştırılması da amaçlanmıştır. Bu testin kapsamı temel sağlık mesleği dersi ile ilgili olarak hazırlanmış, ölçme araçları formakoloji konusu ile ilgili 18'er maddeden oluşturulmuştur. Bilgi düzeyinde olan ve doğru cevabı tek olan seçmeli test maddeleri ile bileşik cevap gerektiren maddelerin güçlük indeksleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken, bileşik cevap gerektiren maddelerin cevabı tek olan maddelerden daha güç ve ayırdedici

olduğu araştırmanın bir diğer bulgusudur.

Frarry (1985), seçme gerektiren maddeler ile kısa cevap gerektiren maddeleri karşılaştırmıştır. Bunun için 40 maddelik basit yetenekler ölçeği seçme gerektiren ve kısa cevaplı maddelerden oluşan formları geliştirmiştir. Her bir test formu; a) Yanlış bilgi, b) Kısa cevaplı formun cevaplarını başarıyla tahmin edebilme, c) Seçme gerektiren maddelerin kısa cevap gerektiren maddelere dönüştürülmesi şeklinde 3 kez değişik kapsam ve fikirlerle oluşturmuştur.

Kısa cevaplı maddelerin daha güç olduğu araştırmanın bir bulgusudur. Yanlış bilgi vermek çoktan seçmeli formun güvenilirliğini yükseltmiştir.

Mainhoff (1986), çalışmasında doğru-yanlış tipi maddelerle çoktan seçmeli maddelerin;

a) Doğru cevabın önce verildiği,

b) Yanlış cevabın önce verildiği formlarda güçlük indeksleri ve bu maddelerden oluşturulan testlerin güvenilirliğini karşılaştırmıştır. Üniversitede hazırlık düzeyinde tabii bilimler dersine devam eden 247 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma sonucunda doğru cevabın önce verilmesi ile yanlış cevabın önce verilmesi durumunun maddelerin güçlük indeksleri ve ayırıcılık güçleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farka neden olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Lancaster ve arkadaşları (E. Barsley; H. Boozer 1987) yaptıkları çalışmada seçme gerektiren ve kısa cevaplı maddelerin madde güçlük ve madde ayırıcılık gücü indekslerini ve bu tip maddelerden oluşturulan testlerin güvenilirliklerini karşılaştırmışlardır. Çalışma Louisiana Üniversitesi diş hekimliği 2. sınıf öğrencilerinin ara ve final sınavları üzerinde yapılmıştır. Veriler 177 öğrenciden toplanmıştır. Madde analizi % 27'lik alt ve üst grup belirlenerek yapılmıştır. Madde ayırıcılık gücü indeksi için nokta çift serili korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Madde güçlük ve madde ayırıcılık gücü karşılaştırılırken t testi kullanılmıştır. İki ayrı testteki formların güvenilirlikleri KR-20 yöntemi ile hesaplanmış ve seçme gerektiren maddelerden oluşan test ile kısa cevap gerektiren maddelerden oluşan testlerin güvenilirliği sırasıyla 0,59 ile 0,68 olarak bulunmuştur. Kısa cevaplı maddelerin daha zor ve daha ayırıcı olmasının beklenmesine rağmen maddelerin güçlük ve ayırıcılık indekslerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Bolger ve Kollegan (1990) araştırmasında ölçme metodlarının ve cinsiyet farklarının öğrenci başarısına etkisini incelemiştir. İrlanda okullarında, İrlanda dili, İngilizce ve matematikte seçme ve kısa cevap gerektiren maddelerden oluşan iki paralel testle random olarak seçilen 37 okulda 15 yaşındaki 739 erkek ve 758 kız öğrenci üzerinde çalışmışlardır.

Aynı hedef davranış içeren her iki form 100'er maddeden oluşturulmuştur. Seçme gerektiren maddeler dört seçenekli, kısa cevap gerektiren maddeler eksik cümle tipinde hazırlanmıştır. Doğru cevaplar (1,0) yöntemi ile puanlanmış, güvenilirlik katsayısı test-tekrar test tekniği ile hesaplanmış ve her bir test için bu katsayılar; 0,71 ile 0,90 arasında bulunmuştur. Sonuçta cinsiyetler arasında en belirgin fark matematikte görülmüş; bu alanda erkek öğrenciler kızlara göre daha iyi performans göstermişlerdir. Dildeki performans kızlar lehine bulunmuştur.

Martinez (1991) seçme gerektiren test maddeleri ile şekle dayalı test maddelerini karşılaştırmıştır. Yaratıcı fikirler içeren şekle dayalı maddelerde örnekler, resimler grafikler kullanılmış 4.,8. ve 12. sınıf öğrencilerine verilmiştir. Çalışma 347 4. sınıf, 365 8. sınıf, 322 12. sınıf öğrencisine ulusal bölgede ikamet eden, etnik grup gibi karakteristik özellikler içeren örneklem grubuna uygulanmıştır. Şekle dayalı maddelerden oluşan test ve dört seçenekli olmak üzere hazırlanan seçmeli test 25'er maddeden oluşturulmuştur. Madde ve test istatistikleri her iki form için de paralel olarak hesaplanmıştır. Sonuçta; şekle dayalı maddelerin seçme gerektiren maddelere göre çok daha güç olduğu, bununla beraber daha ayırıcı ve güvenilir olduğu görülmüştür. Ancak söz konusu madde türünde testte boş bırakılan maddelerin çokluğu dikkat çekmektedir.

Özalp (1992), Tyler (1934), Tharp (1935), Pumplee (1947), Davis ve Fifer (1959), Vernon (1962), Godshalk, Swineford ve Coffman (1966), Heim ve Walts (1967), Ebel (1972) seçmeli ve kısa cevaplı maddelerin ölçme güçleri üzerinde karşılaştırmalı çalışmalar yapmışlardır.

Adigüzel (1985) araştırmasında; matematik problem çözme gücünün ölçülmesinde, doğru çözüm yolunu seçtiren maddelerden oluşan bir testle doğru sonucu seçtiren başka bir testin istatistiksel özellikleri incelenmiştir. İncelenen iki test istatistikleri arasında; aritmetik ortalamaları, cevap süreleri ortalamaları ve üç ölçüte göre hesaplanan güvenilirlik katsayıları arasında fark anlamlı bulunmamıştır.

Kaptan (1985) araştırmasında; 1974-1983 yılları arasında ÖSYS sınavı fizik alt testinin güvenilirliği, ayırıcılık gücü ortalamaları ve güçlük dereceleri ortalamaları değişimini yıllara göre incelemiştir. Ayrıca madde köklerinin uzunluğu ve kısalığı ile sözle, şekil ve sözle, tablo, grafikte ifade edilmiş olması; doğru cevabın "tek", "en doğru", "bileşik doğru" cevap şeklinde olmasının belirtilen istatistiklere etkisini incelemiştir. Araştırma sonunda tablo, grafik ve şekille ifade edilen maddelerin sadece söz ile ifade edilen maddelere göre daha güç ve ayırıcı olduğu sonucuna varmıştır.

Yurdabakan (1991) araştırmasında; madde kökü uzunluğunun madde istatistiklerine etkisini incelemiştir. Aynı davranışı yoklayan farklı kök uzunluklarına sahip maddelerin güçlük indeksleri farklarının ortalamaları ve güvenilirlik ölçüleri arasında manidar bir fark bulmamış; madde ayırıcılık gücü indeksleri arasında uzun maddeler lehinde manidar farklar bulmuştur. Cevaplama süreleri ortalamaları arasındaki farkın anlamlı sayılabileceğini belirtmiştir.

Kaya (1991) üç tip madde üzerinde çalışmış; eksik köklü-ortak seçenekli-ortak köklü maddelerinin madde ve test istatistiklerine etkisini incelemiştir. Çalışması sonucunda, bu madde tiplerinin madde güçlük indeksleri arasında anlamlı bir fark bulmazken, madde ayırıcılık gücü indeksleri bakımından eksik köklü ile ortak seçenekli maddeler arasında ortak seçenekli lehine anlamlı bir fark bulmuştur. Test güvenilirliklerinin karşılaştırmasında ise eksik köklü seçmeli test maddelerden oluşan test ile ortak seçenekli test maddeleri arasında eksik köklü test lehine anlamlı bir fark bulmuştur.

Özalp (1992) araştırmasında; çoktan seçmeli ve kısa cevaplı maddelerinin psikometrik özelliklerinin karşılaştırmasını konu almıştır. Analiz sonucunda, kısa cevaplı ve çoktan seçmeli dil yeteneği testlerinin KR-20 iç tutarlık katsayıları, madde ayırıcılık göstergelerinin ortanca değeri ve değişkenlikleri arasındaki farkları anlamlı bulmazken, ortalama güçlükleri, davranışlar arası korelasyonları, faktör yapıları, uygulama süreleri ortalamaları dakika olarak anlamlı bulmuştur.

Aydın (1993) araştırmasında, seçme gerektiren ve kısa cevap gerektiren test maddelerinin psikometrik özelliklerinin karşılaştırılmasını amaçlayarak, madde güçlük indeksleri, madde ayırıcılık gücü indeksleri, test geçerlikleri, test güvenilirlikleri, testler, taksonominin bilgi, kavrama ve uygulama düzeyleri öğrenci başarısını yansıtması açısından karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Seçme gerektiren test ve kısa cevap gerektiren test aynı 11 hedef davranışla denk olarak 56'şar maddeden oluşturulmak üzere hazırlanmıştır. Her iki test Özel Yükseliş Lisesi orta kısım 3. sınıfa kayıtlı 9 şubede toplam 267 öğrenciye uygulanmıştır.

Her iki test maddelerinin güçlükleri ve ayırıcılıkları arasında anlamlı bir fark bulunmuş ve kısa cevap gerektiren testin daha güç ve daha ayırıcı olduğu görülmüştür. Testlerin geçerlikleri arasında manidar bir fark bulunmazken KR-20 güvenilirlikleri arasında kısa cevap gerektiren test lehine manidar bir fark bulunmuştur. Yapılan t-testi sonucu hem testlerin, hem de taksonominin bilgi, kavrama ve uygulama düzeylerinin seçme gerektiren test lehine aralarında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Bu araştırmada seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerinin madde ve test özellikleri arasında ne gibi farklılıkların olduğu incelenmiştir.

Araştırma sonuçlarının test geliştiricilerine, alınacak kararlara ve veri toplamada kullanılan araçların özelliklerinin bilinmesine katkısı olacağı beklenmektedir. Bu sebeple eğitimde daha nitelikli ölçme araçlarının geliştirilmesinin mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Tanımlar

Seçme Gerektiren Test: Sorulan bir sorunun cevabını verilen cevaplar arasında seçtiren maddelerden oluşmuş testlere seçmeli testler denir (Turgut 1988:86).

Kısa Cevaplı Test: Cevaplayıcının, bir kelime, bir rakkam, bir ibare veya en çok bir cümle ile cevaplayabileceği maddelerden meydana gelmiş test tipine, kısa cevaplı test denir (Turgut, 1988:68).

Doğru-Yanlış Testi: Bazıları yanlış, bazıları doğru önermeler halinde verilen maddelerden oluşur (Turgut 1988:86).

Madde: Herhangi bir niteliğin bireyde varlığını kontrole yarayan, tek başına cevaplanabilen, bir davranışı ölçen, bir testin puanlanabilen en küçük birimidir (Turgut,1978 EĞT.676.Test Geliştirme Teknikleri, Ders Notu 1).

Madde Güçlüğü (p): Bir maddeyi doğru cevaplayan öğrenci yüzdesidir.

Madde Ayırt Etme Gücü (r_p): Maddenin, yokladığı davranışa sahip olanları, olmayanlardan ayırabilme derecesi. Madde puanları ile test puanları arasındaki korelasyon olan bu katsayı aynı zamanda madde geçerlik katsayısıdır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın türü, bilginin toplandığı grup, veri toplama araçları, verilerin elde edilmesi ve toplanan verilerin işlenmesinde kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

Araştırmanın Türü

Bu çalışmada seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış maddelerin güçlük indeksleri, ayırıcılık gücü indeksleri, güvenilirlik ölçüleri, bu tip maddelerden oluşturulan testlerin aritmetik ortalamaları, ortalama güçlükleri, varyansları testin KR-20 güvenilirliklerine göre ortaya çıkan farklılıklar incelendiğinden araştırma temel nitelikli bir araştırma sayılabilir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen “Kelime İlişkileri” ve “Okuduğunu Anlayabilme” yeteneklerini ölçmeye yönelik, biri seçme gerektiren, diğeri kısa cevaplı ve ötekisi doğru-yanlış tipi maddelerden oluşturulan üç test hazırlanmıştır.

Testlerin hazırlanmasında önce ilköğretim okullarına Türkçe dersi öğretim programının yedinci ve sekizinci sınıflarına ait okuduğunu anlayabilme ve kelime ilişkilerine ait hedefler ve bunların davranışları değiştirilerek alındı (Tekin, 1980). Daha sonra ilgili hedefe ulaşıldığına kanıt olabilecek nitelikte kritik ve gözlenip ölçülebilir olup olmadığı, davranışların hedefi tam olarak yansıtıp yansıtmadığı konularında program geliştirme ve ölçme-değerlendirme uzmanlarının görüşlerine başvuruldu. Uzmanların görüş ve eleştirileri dikkate alınarak EK-1'deki her bir hedef ile ilgili davranışlar listesi hazırlandı. Bu listedeki davranışları yoklayacak şekilde seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış tipi maddelerden oluşan 83'er maddelik üç ön deneme testinin bu maddeleri çeşitli kaynaklardan seçilen parçalar (cümle, paragraf, metin), çoğu kez istenilen nitelikte ve sayıda soru çıkarılmasına elverecek biçimde düzenlenerek yeniden yazıldı.

Önce seçme gerektiren tipteki maddeler yazıldı; bu maddeler kısa cevaplı ve doğru yanlış tipteki maddelere dönüştürüldü. Seçme gerektiren maddeler dört seçenekli hale

getirildi. Doğru-yanlış tipteki maddelerin başında öğrencilerin, cevaplarını “D” veya “Y” simgeleri ile belirtecekleri boşluklar mevcuttur. Kısa cevaplı maddelerde ise öğrencilerin cevaplarını yazabilecekleri, noktalarla belirtilen, boşluklar bulunmaktadır.

En sonunda, denenmek üzere seçme gerektiren yetenek testi, kısa cevap gerektiren yetenek testi ve doğru-yanlış yetenek testi olmak üzere, yukarıda belirtilen sayıda madde içeren üç ön deneme testi oluşturuldu.

Ön Deneme Uygulaması:

Hazırlanan ön deneme testlerinin yönergelerine cevaplama süreleriyle ilgili herhangi bir zamanlama konulmadan, testler Mustafa Kemal İlköğretim Okulu yedinci ve sekizinci sınıflar öğrencilerinden 24, 24 ve 26 mevcutluk üç şubeden toplam 74 öğrenciye uygulandı.

Uygulamanın başlangıcında her grupta sınıfların Türkçe öğretmenleri ve araştırmacı tarafından motivasyonun sağlanması amacıyla, bu testlerde alınan puanların sınıf geçmelerine etkisi olmasa dahi, öğrencilerin bu alandaki yeteneklerini görmeleri bakımından önemli olduğu, alacakları puanların kendilerini tanımalarında yardımcı olacağı öğrencilere açıklandı.

Öğrenciler birbirlerinden yararlanamayacak şekilde oturtuldu ve uygulama sınıftaki öğrencilere testlerin verilmesi ile başladı. Cevaplama işlemini tamamlayan öğrencilerin, cevaplama süreleri cevap kâğıtlarına yazıldı. Bu sürelerden yararlanılarak testlerin cevaplandırılmasının ne kadarlık bir zaman dilimi gerektirdiği saptandı.

Ön deneme uygulaması sonunda cevaplama sürelerinin seçme gerektiren test için 45-55 dakika; kısa cevaplı test için 55-65 dakika; doğru-yanlış testi için 45-60 dakika arasında değiştiği gözlemlendi. Bundan, bu üç testteki maddelerin her biri için, yaklaşık, 55 dakikalık bir cevaplama zamanı verilmesi gerektiği saptandı.

Ön deneme grubunun cevap kâğıtları, her üç test için ayrı ayrı puanlanarak, her bir öğrencinin her bir testten aldığı puanlar bulundu. Puanlama, her üç testin maddeleri için doğru cevaplara 1, yanlış cevaplanmış maddelerle boş bırakılanlara 0 puan verilerek yapıldı. Kısa cevaplı testin maddelerinde kısmi puanlama yapılmadı. Bir maddeye verilen cevap, anahtara tamamen uygunsa 1, aksi halde 0 ile puanlandı.

Her üç testin ön deneme madde analizi yapılarak her bir maddedeki cevapların seçeneklere dağılışı çıkarıldı, her bir maddenin güçlük derecesi (p), ayırt etme güçleri (r_j) ve

güvenirlikleri (r) hesaplandı. Seçme gerektiren maddelerin güçlük derecelerinin (0,11; 0,97), ayırt etme güçlerinin (-0,13; 0,57) ve madde güvenilirliklerinin (-0,06; 0,25); kısa cevaplı maddelerin güçlüklerinin (0,14; 0,95), ayırt etme güçlerinin (-0,02; 0,55) ve madde güvenilirliklerinin (-0,01; 0,27); doğru-yanlış maddelerin güçlüklerinin (0,18; 0,97), ayırt etme güçlerinin (-0,06; 0,50) ve madde güvenilirliklerinin (-0,03; 0,23) aralıklarında değiştiği gözlemlendi. KR-20 güvenilirlikleri ise seçme gerektiren test için 0,84, kısa cevaplı test için 0,89 ve doğru-yanlış testi için 0,82 bulunmuştur.

Esas Uygulama:

Son denemede kullanılan maddeler, ön denemede kullanılan maddelerden seçildiğinden, son denemedeki maddelerin yazım şekli, ön denemedeki maddelerin yazım şekli ile aynıdır. Seçme gerektiren maddelerden oluşturulacak nihai test için ön deneme sonuçlarından yararlanılmıştır. Buna göre, ayıricılık gücü düşük olan maddeler teste alınmamıştır. Çeldiricileri iyi işlemeyen maddelerin çeldiricileri düzeltilmiş, yeniden yazılması gerekli görülenler değiştirilmiş ve bazı maddeler daha açık ifade edilmiştir. Böylece nihai testler 60 maddeden oluşturulmuştur. Son testler EK-V, EK-VI, EK-VII de verilmiştir.

Hazırlanışları yukarıda açıklanan ölçme araçları, bilginin toplandığı öğrenci grubunun dışında aynı seviyedeki başka şubelerden random olarak oluşturulan 24 kişilik bir gruba uygulanmıştır. Uygulama, araştırmacının gözlemi altında, ders saatleri içinde, ders sorumlusu öğretmenler tarafından yapılmıştır.

Uygulama, 1994-95 öğretim yılının ikinci yarısında (Nisan-Mayıs aylarında) yapılmıştır.

Öğrenciler testleri üç oturumda cevaplamışlardır. Üç test çeşidinden birini alan üç sınıf, birer hafta arayla ikinci ve üçüncü testi almışlardır. Uygulamanın başlangıcında ön denemede olduğu gibi her grupta, sınıfların Türkçe öğretmenleri ve araştırmacı tarafından, motivasyonun sağlanması amacıyla, bu testlerde alınan puanların sınıf geçmelerine etkisi olmasa dahi öğrencilerin bu alandaki yeteneklerini görmeleri bakımından önemli olduğu, alacakları puanların kendilerini tanımalarında yardımcı olacağı öğrencilere açıklandı. Uygulamada öğrencilere seçme gerektiren testin cevaplandırılması için 50; kısa cevaplı testin cevaplandırılması için 60; doğru-yanlış testin cevaplandırılması için de 55 dakikalık süre verildi. Uygulama sırasında bir aksaklık gözlenmemiştir.

Verilerin İşlenmesi

Öğrencilerden alınan cevap kâğıtları, cevapsız bırakılan ya da birden çok cevap işaretlenen madde bulunup bulunmadığı bakımından iyice gözden geçirilmiştir. Kontrol sonunda hatalı kâğıda rastlanmamıştır. Daha sonra her bir cevap kâğıdı, önceden hazırlanmış olan “cevap anahtarı” kullanılarak, elle, araştırmacı tarafından puanlanmıştır.

Belirlenen alt problemlerin çözümü için, her üç testle elde edilen verilerin hesaplanmasına girişilmiştir.

Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış test maddelerinin güçlük ve ayırıcılık gücü indeksleri, güvenilirlikleri ile testlerin varyansları ve KR-20 ile hesaplanan güvenilirlikleri bulunmuştur.

Bu istatistiklerin hesaplanması aşağıda açıklandığı şekilde yapılmıştır.

Madde Güçlük İndeksi: Bir maddeyi doğru cevaplayanların tüm cevaplayıcı sayısına oranı madde güçlük indeksi olarak adlandırılır.

$$p_j = \frac{n(D)}{N} \quad (1)$$

- p_j : Madde güçlük indeksi
 $n(D)$: Maddeyi doğru cevaplayanların sayısı
 N : Testi alan tüm öğrenci sayısı

Bazı hallerde, maddelerin atlandığı veya maddeye erişilmediği görülür. Araştırmada yer alan maddeler üzerinde incelemeler yapılmış, maddeyi atlayanların veya erişemeyenlerin önemli sayıda olmadığı sonucuna varılarak yukarıdaki formül kullanılmıştır.

Madde güçlük indeksi bir orandır. Bu oran 0 (sıfır) ile 1 arasında değerler alır. Madde güçlük indeksi 0' a yaklaştıkça madde zorlaşır, 1'e yaklaştıkça madde kolaylaşır (Baykul, 1989: Test Geliştirme Ders Notu).

Madde Ayırıcılık Gücü İndeksi: Bir maddenin içinde bulunduğu testle korelasyonuna madde ayırıcılık gücü indeksi veya madde geçerlik katsayısı denir. Bu istatistik çift serili veya nokta-çift serili korelasyon katsayılarından birincisi yardımı ile hesaplanmıştır.

$$r_{jx} = \frac{\bar{X}_D - \bar{X}_x}{S_x} \cdot \sqrt{\frac{p_j}{q_j}} \quad (2)$$

veya

$$r_{jx} = \frac{\bar{X}_D - \bar{X}_x}{S_x} \cdot \frac{p_j}{y_j} \quad (3)$$

r_{jx} : Madde-test korelasyonu veya j maddesinin ayırıcılık gücü indeksi

\bar{X}_D : j maddesini doğru cevaplayanların test puanları ortalaması

\bar{X}_x : Testin ortalaması

S_x : Testin standart kayması

p_j : j maddesinin güçlük indeksi

q_j : 1-p

y_j : Standart normal dağılımda, j maddesinin p_j güçlük indeksini 1- p_j den ayıran ordinat

Bu bağıntılardan (2) numaralıya nokta çift serili, (3) numaralıya da çift serili korelasyon katsayısı adı verilir.

r_{jx} bir korelasyon katsayısı olduğundan (-1) ile (+1) arasında değerler alır. Pozitif değerler maddenin, testin bütünüyle aynı yönlü ilişki içinde olduğunu veya aynı değişkeni ölçtüğünü; 0 (sıfır) değeri maddenin ve testin ölçtükleri değişkenler arasında herhangi bir ilişki bulunmadığını; negatif değerler testin ve maddenin ölçtükleri değişkenler arasında ters yönlü bir ilişki bulunduğunu gösterir. Bu açıklamadan, r_{jx} korelasyonunun olabildiğince (+1)'e yakın değerlerde olmasının istendiği sonucu çıkar. Çünkü böyle değerlere sahip bir madde, testin tümü ile ölçülen özelliğe sahip olanla olmayanı iyi ayırıyor demektir (Baykul, 1989: Test Geliştirme Ders Notu).

Madde Varyansı: Bir maddeye verilen cevaplar doğruluk hali için 1, yanlış veya boş bırakılma hali için 0 (sıfır) ile puanlandığında, maddeye verilen cevap sadece iki çıktısı olan bir değişkendir (binom değişkeni). Böyle bir değişkenin dağılımına ait varyans

$$s^2 = p \cdot q = p(1 - p) \quad (4)$$

eşitliği yardımıyla hesaplanır. Bu değer kare kökü madde standart kaymasıdır (Baykul, 1989: Test Geliştirme Ders Notu).

p: Doğru kabul edilen çıktının olması olasılığı

q: (1-p) Doğru kabul edilen çıktının olmama olasılığı

Madde Güvenirlik İndeksi: Bir maddenin ayırıcılık gücü indeksinin standart kayması ile çarpımı madde güvenirlik indeksi olarak adlandırılır. Aşağıdaki eşitlik yardımıyla hesaplanır (Baykul, 1989: Test Geliştirme Ders Notu).

$$r_j = r_{j_x} \cdot s_j \quad (5)$$

r_j : j maddesinin güvenirlik katsayısı

Madde güvenirlik indeksi, madde ayırıcılık gücü indeksi ve madde standart kayması ile doğru orantılı olduğundan ayırıcılık gücü ve varyansı yüksek olan maddelerden oluşturulan bir testin güvenirliliği de yüksek olur. Madde standart kaymaları ve ayırıcılık güçleri yüksek olan maddelerin seçilmesi suretiyle güvenirliliği yüksek bir test elde edilebilir.

Test Puanları Ortalaması: Bir testi alan bireylerin o testten aldıkları puanların toplamının cevaplayıcı sayısına bölümüdür.

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^N X_i}{N} \quad (6)$$

\bar{X} : Testin aritmetik ortalaması

X_i : i cevaplayıcıların test puanı

N: Testi alan birey sayısı

Testin Ortalama Güçlüğü: Testin ortalama güçlüğü madde güçlük indekslerinin aritmetik ortalaması olarak tanımlanır;

$$\bar{p} = \frac{\sum_{j=1}^K p_j}{K} \quad (7)$$

\bar{p} : Testin ortalama güçlüğü

K: Testteki madde sayısı

Test Puanları Varyansı ve Standart Kayması: Bir testi alan bireylerin test puanlarının varyansına test varyansı denir. Bu değerin kare köküne de test standart kayması adı verilir. Varyans bir değişkenle ilgili ölçme kümesinin elemanlarının dağılımının yayvanlığını veya sivriliğini gösterir ve aşağıdaki formülle hesaplanır.

$$S = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N X^2 - \left(\sum_{i=1}^N X\right)^2 / N}{N - 1}} \quad (8)$$

X_i i bireyinin test puanı

N: Birey sayısı

S: Testin standart kayması

KR-20 Güvenirliği: Güvenirlik çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır. Bunlardan biri testin maddelerinin testin tümüyle olan tutarlığıdır. Bu anlamdaki güvenirlik KR-20 ve KR-21 formülleri olarak bilinen Kuder ve Richardson tarafından geliştirilmiş formüller yardımıyla hesaplanır. Bu çalışmada KR-20 formülü kullanılmıştır.

$$KR - 20 = \frac{K}{K - 1} \left(1 - \frac{\sum_{j=1}^K s_j^2}{S_x^2} \right) \quad (9)$$

KR-20: Testin güvenirliği

K: Madde Sayısı

s_j^2 : Madde varyansı

S_x^2 : Test varyansı

Araştırmadaki söz konusu üç testin KR-20 güvenirlik katsayıları hesaplanmış ve Fisher Z_r dönüşümü yapılarak aralarındaki ilişki test edilmiştir. Araştırmada gruplar aynı olmasına rağmen cevaplama farklı zamanlarda olduğundan cevapların birbirinden bağımsız olduğu kabul edilmiştir. Aşağıda Z_r dönüşümünde kullanılan formül verilmiştir.

$$Z_r = 1.1503 \log \left(\frac{1+r}{1-r} \right) \quad (\text{Akhun 1988:9}) \quad (10)$$

r: Korelasyon katsayısı

$z = \arcsin \sqrt{r}$: Hesaplanan bir r değerinin karşılığı olan z değeri

$$Z = \frac{Z_1 - Z_2}{\sqrt{\frac{1}{N_1 - 3} + \frac{1}{N_2 - 3}}} \quad (\text{Akhun 1988:16}) \quad (11)$$

Z: Test istatistiği

Varyans analizi: İki den fazla grubun ortalamaları arasında farkın olup olmadığını test eden parametrik bir yöntemdir.

$$F = \frac{SS_a^2}{SS_i^2} \quad (\text{Akhun 1988:120}) \quad (12)$$

olarak hesaplanır.

H_0 hipotezi altında hesaplanan F test istatistiği F dağılışı gösterir.

F Dağılımı: Birçok araştırmada incelenen iki örneklem varyanslarının bir birine eşit olup olmadığı kontrol edilmek istenir. İki farklı ölçme yönteminin hassasiyetlerinin karşılaştırılması, iki varyansın birbirine eşit olup olmadığına ilişkin hipotezlerin kontrolü ile yapılır. Hipotezlerin kontrolü için F istatistiği ise;

$$F = \frac{S_{\max}^2}{S_{\min}^2} \quad (\text{Ferguson 1971:166}) \quad (13)$$

ile hesaplanabilir.

Scheffé testi: İki den fazla grubun ortalamaları arasında farkın olup olmadığını test edilmesinde; H_0 hipotezi red, H_1 hipotezi kabul edilirse, bu ortalamalardan ikisi arasında manidar bir farklılığın olduğu söylenebilir. Bu farklı ortalamaları bulmada kullanılan testlerden birisi de Scheffé testidir (Scheffé: 1959).

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Toplanmış olan verilerin, ikinci bölümde belirtilen yöntemlerle analizi sonunda elde edilen bulgular ve bunlara ilişkin yorumlar bu bölümde yer almaktadır. Bulgular alt problemin sırasına göre açıklanmıştır.

Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Aynı Davranışları Yoklayan Maddelerinin Güçlüklerinin Karşılaştırılması

1- Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerinin aynı davranışları yoklayan maddelerinin güçlük indeksleri arasındaki farklılıklar nasıldır?

Bu alt probleme cevap bulabilmek için seçme gerektiren, kısa cevaplı test maddelerinin ve doğru-yanlış test maddelerinin güçlük indeksleri ve bunların ortalamaları hesaplanmıştır. Maddelerin güçlük indeksleri EK-II de ve ortalama güçlükler Tablo 1'de görülmektedir.

TABLO 1

Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Aynı Davranışları Yoklayan Maddelerinin Güçlük İndekslerine Ait İstatistikler

TESTLER	N	K	Σp_j	\bar{p}_j	\bar{z}_p
Seçme Gerektiren Test	24	60	42,38	0,71	58,75
Kısa Cevaplı Test	24	60	35,04	0,58	50,34
Doğru-Yanlış Testi	24	60	41,38	0,69	57,42

Tablo 1'deki bilgilere göre en düşük ortalama kısa cevaplı maddelere, en yüksek ortalama da seçme gerektiren maddelere aittir. Her üç test maddelerinin güçlük indeksleri z'ye dönüştürülerek normalleştirilmiş, ortalamalar elde edilmiş ve daha sonra bu ortalamalar arasındaki farkların manidar olup olmadığına tek yönlü varyans analiziyle bakılarak Tablo 2'deki sonuçlar elde edilmiştir.

TABLO 2

Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Tipindeki Maddelerin Güçlük İndekslerine Ait Varyans Analizi Tablosu

Değişkenlik Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F
Guruplar Arası	2450, 23	2	1225, 11	6,06**
Hata	35790, 54	177	202, 21	
Toplam	38240, 77	179		

**p< 0.01

Tablo 2'deki varyans analizi sonuçlarına göre ortalama güçlükler arasında manidar farklılıklar vardır. Bu manidar farkların hangi gruptan kaynaklandığını anlamak için, varyans analizi yapılan madde güçlük indekslerinin ortalamaları Scheffé testi ile Tablo 3'de karşılaştırılmıştır.

TABLO 3

Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Ortalama Madde Güçlüklerinin Karşılaştırılması

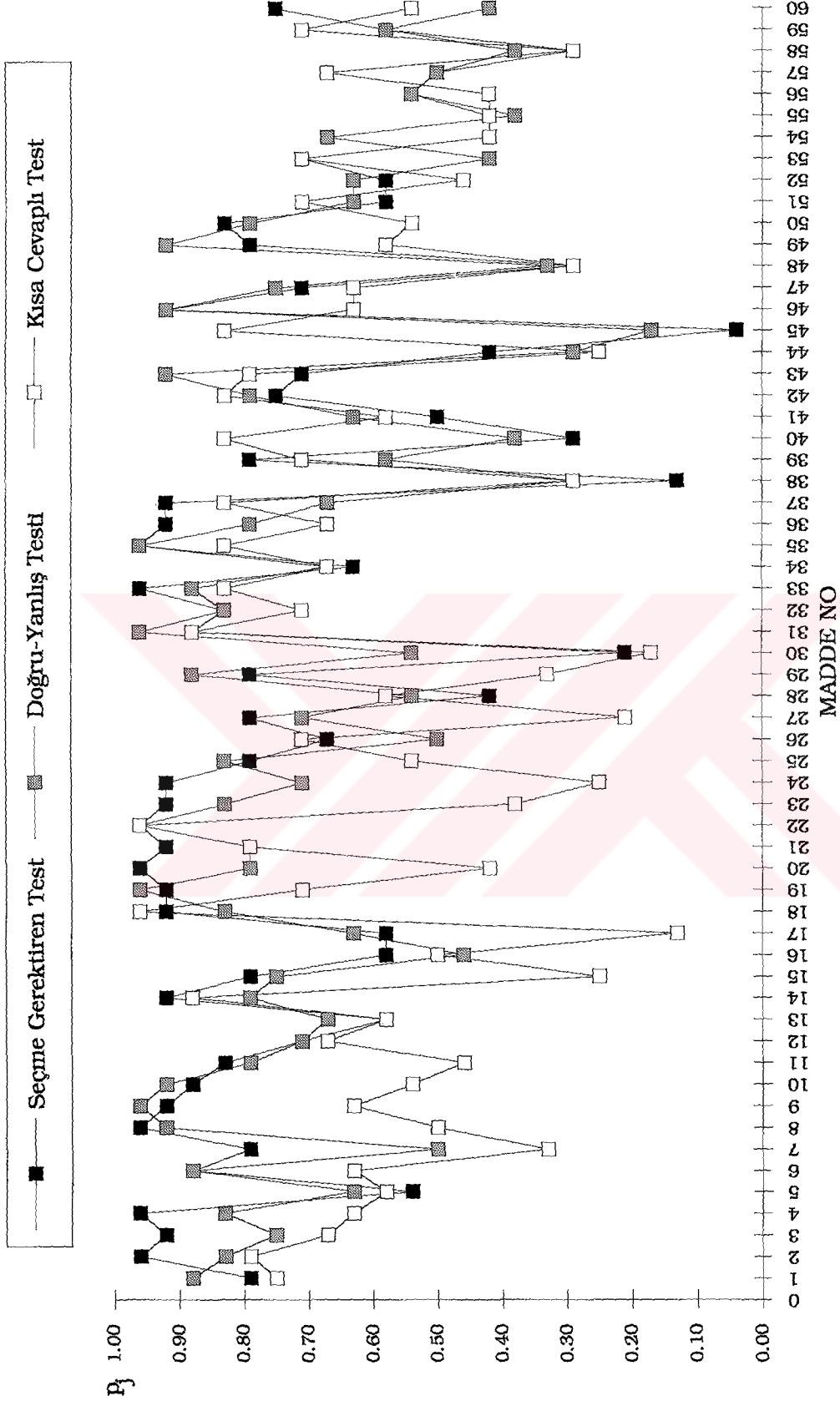
TESTLER	Seçme Gerektiren (58,75)	Kısa Cevaplı (50,34)	Doğru-Yanlış (57,42)
Seçme Gerektiren (58,75)	-		
Kısa Cevaplı (50,34)	8,41**	-	
Doğru-Yanlış (57,42)	1,33	-7,08**	-

**p< 0.01

Tablo 3'teki bilgilerden kısa cevaplı maddelere ait ortalama madde güçlüğü, doğru-yanlış ve seçme gerektiren maddelere ait ortalama madde güçlüklerinden daha küçük olduğu 0,01 manidarlık düzeyinde söylenebilir.

Maddelerin güçlük indeksleri karşılaştırılmasının madde bazında kolayca görülebilmesi için üç madde tipine ait güçlük indeksleri Şekil 1'de grafikte gösterilmiştir.

Grafikte, seçme gerektiren test maddelerinin güçlük indeksleri 0,04 ile 0,96 arasında, kısa cevap gerektiren test maddelerinin güçlük indeksleri 0,13 ile 0,96 arasında ve doğru-yanlış test maddelerinin güçlük indeksleri 0,17 ile 0,96 arasında değişim gösterdiği görülmektedir.

ŞEKİL 1: Seçme Gerekli, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Test Maddelerinin Güçlük İndeksleri Değişimi

Madde güçlük indeksi 1'e yaklaştığı oranda maddenin öğrencilere kolay geldiği söylenebilir.

Bu durumda her üç madde tipi, grafikte de görüldüğü gibi öğrencilere çok zor gelmemiştir.

Bununla birlikte yukardaki bulgular göz önüne alındığında hem ortalama yönünden hem de madde bazında, kısa cevaplı maddelerin doğru-yanlış ve seçme gerektiren maddelerden cevaplayıcılara daha zor geldiği, ortalama güçlük yönünden doğru-yanlış maddelerle seçme gerektiren maddeler arasında manidar olmadığı söylenebilir. Ayrıca genel olarak seçme gerektiren maddelerin öğrencilere diğer madde tipilerinden daha zor geldiği gözlenmektedir.

Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Aynı Davranışları Yoklayan Maddelerinin Ayırcılık Gücü İndekslerinin Karşılaştırılması

Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerinin aynı davranışları yoklayan maddelerinin ayırcılık gücü indeksleri arasındaki farklılıklar nasıldır?

Bu alt problemdeki soruya cevap bulabilmek için seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış test maddelerinin ayırcılık gücü indeksleri hesaplanmış ve bu değerler gruplandırılarak Tablo 4'te özetlenmiştir.

TABLO 4

Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Aynı Davranışları Yoklayan Maddelerinin Ayırcılık Gücü İndekslerine Ait Özet Bilgiler

TESTLER	N	K	0,19'dan küçük	0,19–0,29	0,29'dan büyük
Seçme Gerektiren Testler	24	60	26	10	24
Kısa Cevaplı Test	24	60	23	11	26
Doğru-Yanlış Testi	24	60	19	5	36

Tablo 4'de madde ayırıcılık gücü indeksi sayıları verilmiştir. Madde ayırıcılık gücü indeksi 0.19 ve daha yukarısı olan maddeler bilen ile bilmeyeni daha iyi ayırdığı genellikle kabul edildiğine göre doğru-yanlış testinin daha çok sayıda (36) iyi ayırıcı özellikte maddelere sahip olduğu söylenebilir. Daha sonra kısa cevaplı test (26) ve seçme gerektiren (24) testler gelmektedir.

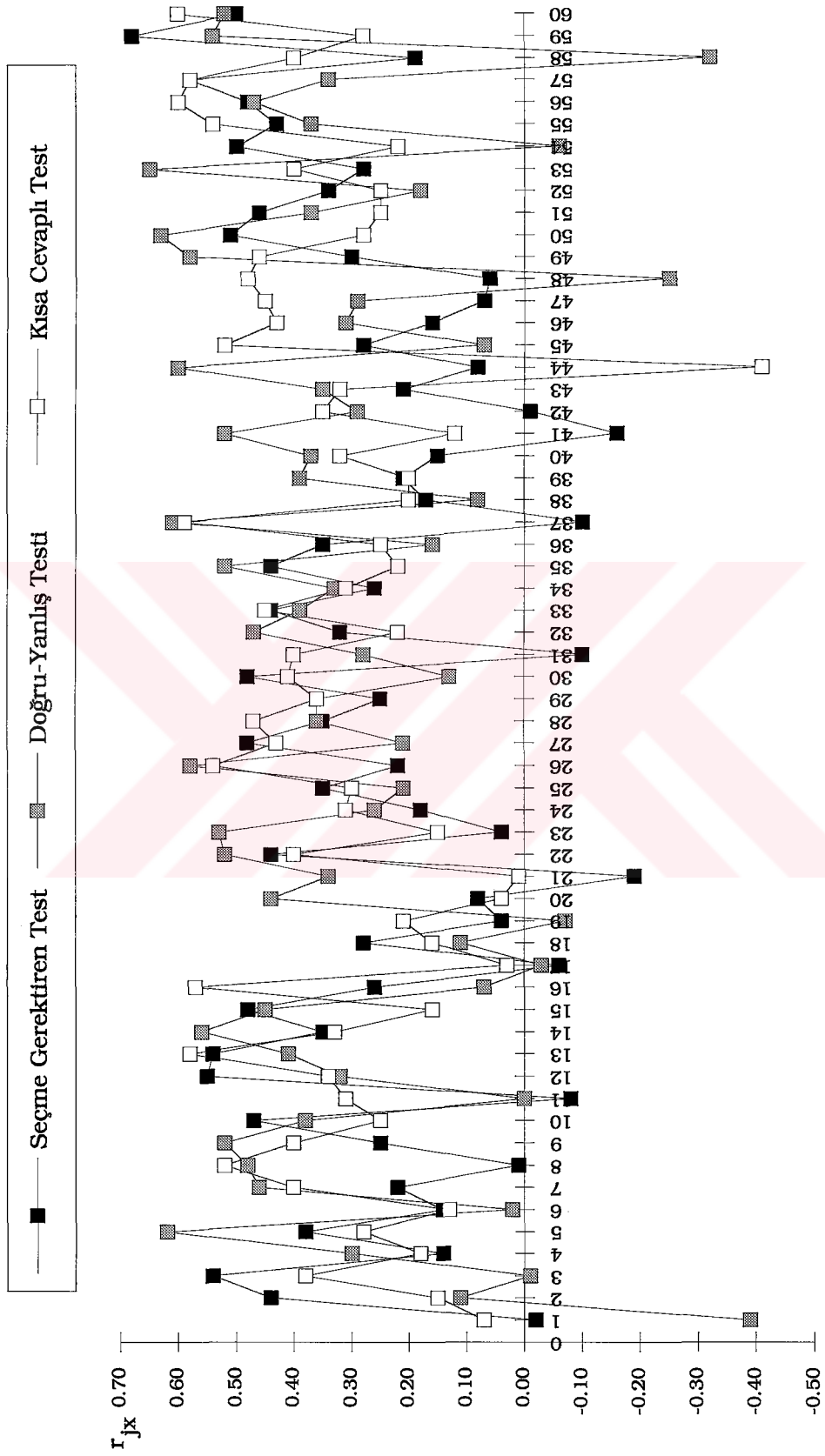
Maddelerin ayırıcılık gücü indekslerinin karşılaştırılmasının madde bazında kolayca görülebilmesi için üç madde tipine ait ayırıcılık gücü indeksleri Şekil 2'de grafikte gösterilmiştir.

Grafikte, seçme gerektiren test maddelerinin ayırıcılık gücü indeksleri -0,19 ile 0,68 arasında, kısa cevap gerektiren test maddelerinin ayırıcılık gücü indeksleri -0,41 ile 0,60 arasında ve doğru-yanlış test maddelerinin ayırıcılık gücü indeksleri -0,39 ile 0,65 arasında değişim gösterdiği görülmektedir.

Madde ayırıcılık gücü indeksinin 1'e olabildiğince yaklaşması istenen bir durumdur.

Bu durumda her üç madde tipinde farklı değerler olmakla birlikte pozitif değerler ağırlıktadır.

Doğru-yanlış test maddelerinde ayırıcılık gücü indeksi yüksek olanların sayısı çoktan seçmeli ve kısa cevaplı madde sayılarından daha yüksek olduğundan ve ayırıcılığı yüksek olan maddelerden oluşan bir testin geçerliğinin de yüksek olacağı söylenebileceğinden doğru-yanlış maddelerle kısa cevaplı ve çoktan seçmeli maddelere göre daha geçerli madde oluşturulabileceği ihtiyatlada olsa söylenebilir. Ancak, bu konuda daha geniş kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır.

MADDE NO

ŞEKİL 2: Seçme Gerekli, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Test Maddelerinin Ayırtıcılık Gücü İndeksleri Değişimi

Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Aynı Davranışları Yoklayan Maddelerinin Güvenirliklerinin Karşılaştırılması

Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerinin aynı davranışları yoklayan maddelerinin güvenirlikleri arasındaki farklılıklar nasıldır?

Bu alt problemdeki soruya cevap bulabilmek için seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış tipi maddelerinin güvenirlikleri hesaplanmıştır. EK-IV'de görülen bu katsayılar Şekil 3'de grafikte gösterilmiştir. Ayrıca, EK-IV'deki değerler Tablo 5'de özetlenmiştir.

TABLO 5

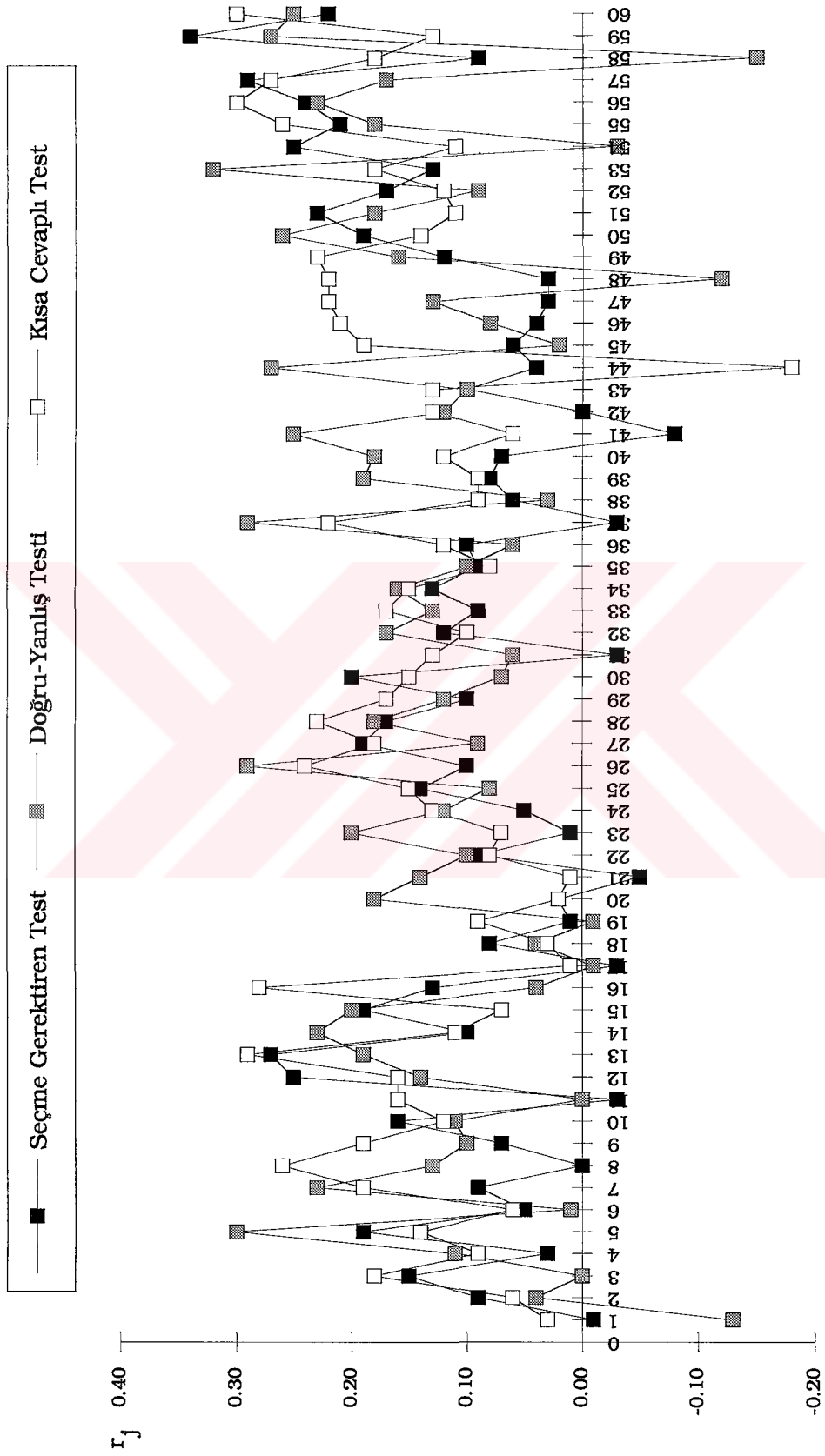
Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin Aynı Davranışları Yoklayan Maddelerinin Güvenirliklerine Ait Özet Bilgiler

TESTLER	N	K	0,15'den küçük	0,15-0,19	0,20 ve büyük
Seçme Gerektiren Testler	24	60	43	8	9
Kısa Cevaplı Test	24	60	33	15	12
Doğru-Yanlış Testi	24	60	37	12	11

Tablo 5'de madde güvenirlik sayıları verilmiştir. Madde güvenirlik indeksi, madde ayıricılık gücü indeksi ve madde standart kayması ile doğru orantılı olduğundan güvenirliliği yüksek olan maddelerden oluşturulan bir testin güvenirliliği de yüksek olur. Buna göre kısa cevaplı testin daha çok sayıda (12) yüksek güvenirliliğe sahip madde içerdiği söylenebilir. Daha sonra doğru-yanlış testi (11) ve seçme gerektiren (9) testler gelmektedir.

Maddelerin güvenirlikleri karşılaştırılmasının madde bazında kolayca görülebilmesi için üç madde tipine ait güvenirlikler Şekil 3'de grafikte gösterilmiştir.

Grafikte, seçme gerektiren test maddelerinin güvenirlikleri -0,08 ile 0,34 arasında, kısa cevap gerektiren test maddelerinin güvenirlikleri -0,18 ile 0,30 arasında ve doğru-yanlış test maddelerinin güvenirlikleri -0,15 ile 0,32 arasında değişim gösterdiği görülmektedir.

MADDE NO

ŞEKİL 3: Seçme Gerekli Test, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Test Maddelerinin Güvenirlikleri Değişimi

Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanılış Testlerinin Varyanslarının Karşılaştırılması

Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanılış tipi maddelerden oluşturulan testlerin varyansları arasındaki farklılıklar nasıldır?

Bu alt problemi çözüme ulaştırmak için seçme gerektiren, kısa cevaplı test ve doğru-yanılış test maddelerinin varyansları hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 6'da özetlenmiştir.

TABLO 6

Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanılış Testlerinin Varyansları

TESTLER	N	K	Varyanslar
Seçme Gerektiren Test	24	60	41,09
Kısa Cevaplı Test	24	60	79,57
Doğru-Yanılış Testi	24	60	59,90

Tablo 6'da görüldüğü gibi, kısa cevaplı maddelerden oluşturulan testin varyansı en büyük (79.57) ve seçme gerektiren maddelerden oluşturulan testin varyansı da en küçük (41.09) bulunmuştur. Varyanslar arasındaki farkların manidar olup olmadığı F testiyle yoklanmıştır ve Tablo 6'daki sonuçlar elde edilmiştir.

F testi ile en büyük varyans (79.57) en küçük varyansa (41.09) oranlanmak sureti ile yoklanmıştır. Bu hipotez sonunda manidar bir fark olmadığı gözlenmiştir.

Bu bilgilere göre araştırma konusu testlerin varyanslarının homojen olduğu söylenebilir.

Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanılış Testlerinin KR-20 ile Hesaplanan Güvenirliklerinin Karşılaştırılması

Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanılış tipi maddelerden oluşturulan testlerin KR-20 ile hesaplanan güvenirlikleri arasındaki farklılıklar nasıldır?

Bu alt probleme cevap bulabilmek için seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanılış tipi maddelerinin KR-20 ile hesaplanan güvenirlikleri hesaplanmış, Fisher'in Z'istatistiğine dönüştürülmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 7'de özetlenmiştir.

TABLO 7

Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Testlerinin KR-20 ile Hesaplanan Güvenirliklerine Ait Z İstatistiği Tablosu

TESTLER	N	K	KR-20 Güv. Kat.	Fisher Z 'si	Z
Seçme Gerektiren Test	24	60	0,79	1,07	1,16*
Kısa Cevaplı Test	24	60	0,86	1,29	
Doğru-Yanlış Testi	24	60	0,84	1,22	

*p> 0.05

Tablo 7'deki bilgilere göre çoktan seçme gerektiren testin güvenirliliği (0.79), kısa cevaplı testin güvenirliliği (0.86) bulunmuştur. Ancak bu iki değer arasındaki fark Fisher'in Z istatistiğine dönüştürülerek karşılaştırılmış manidar bulunmamıştır. Bu durumda bu üç testin KR-20 güvenirlikleri arasında manidar bir farkın bulunmadığı söylenebilir.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu kısımda araştırma ile elde edilen bulgular ve bunlara dayalı olarak öneriler verilmiştir.

Sonuç

Seçme gerektiren testin ortalama madde güçlüğü 0,71, kısa cevaplı testin ortalama madde güçlüğü 0,58 ve doğru-yanlış testin ortalama madde güçlüğü 0,69 bulunmuştur. Üç testten elde edilen yüzdeler 0,01 manidarlık düzeyinde test edildiğinde, bu testlerin aynı davranışları yoklayan maddelerin ortalama madde güçlükleri arasında kısa cevaplı maddelere ait ortalama madde güçlüğü'nün, doğru-yanlış ve seçme gerektiren maddelere ait ortalama madde güçlüklerinden daha küçük olduğu; sonuç olarak kısa cevaplı testlerin doğru-yanlış ve seçme gerektiren maddelerden oluşturulan testlerden hem test hem de genel olarak madde bazında öğrencilere daha zor geldiği söylenebilir. Bu bulgu Tripp, (1982) ve Lancaster, (1987) çalışmalarındaki bulgularla paralellik göstermemektedir. Bu konuda daha başka çalışmalara ihtiyaç vardır.

Seçme gerektiren maddelerden oluşan test ile kısa cevaplı maddelerden oluşan test ve doğru-yanlış maddelerden oluşan testin madde ayırıcılık gücü indeksleri 0,19 dan küçük, 0,20-0,29, 0,29'dan büyük şeklinde gruplara ayrılarak bakıldığında doğru-yanlış testinin daha çok ayırıcı madde içerdiği görülmüştür.

Kısa cevaplı testin daha çok sayıda (12) yüksek güvenilirliğe sahip madde içerdiği söylenebilir. Daha sonra doğru-yanlış testi (11) ve seçme gerektiren (9) test gelmektedir. Bu bulgular, kısa cevaplı testlerde doğru-yanlış ve çoktan seçmeli maddelerden oluşturulan testlere kıyasla daha çok sayıda daha güvenilir maddeler bulunacağı izlenimini vermektedir.

Seçme gerektiren test, kısa cevaplı test ve doğru-yanlış test varyansları arasında 0,01 manidarlık düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Seçme gerektiren test maddelerinin KR-20 ile hesaplanan güvenilirliği 0,79, kısa cevaplı test maddelerinin KR-20 ile hesaplanan güvenilirliği 0,86 ve doğru-yanlış test maddelerinin KR-20 ile hesaplanan güvenilirliği 0,84 bulunmuştur. Üç testten elde edilen yüzdeler 0,05 manidarlık düzeyinde test edildiğinde, bu testlerin aynı davranışları yoklayan maddelerinin KR-20 ile hesaplanan güvenilirlikleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu

sonuç, Lancaster, (1987)'in "A Comparison of Item Type and Source on Difficulty and Discrimination Ability" konulu çalışmasındaki bulgularla tutarlı değildir. Bu konuda daha ayrıntılı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Öneriler

Araştırmaya alınan öğrencilere seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış testlerin aynı davranışları yoklayan maddelerin güçlükleri karşılaştırıldığında kısa cevaplı maddelere ait ortalama güçlüğü, doğru-yanlış ve seçme gerektiren maddelere ait ortalama güçlükten daha küçük olduğu görülmüştür.

Bu testlerin madde ayırıcılık gücü indeksleri karşılaştırıldığında, doğru-yanlış testinin daha çok ayırıcı madde içerdiği görülmüştür. Bu durum daha kapsamlı araştırmalarla desteklenirse yeteneği ortaya koyması bakımından, doğru-yanlış testlerinin daha ayırıcı olduğu söylenebilir.

Seçme gerektiren, kısa cevaplı ve doğru-yanlış türü maddeler kullanılarak daha farklı yeteneklerin ölçümüne gidilebilir. Ayrıca; yaş, cinsiyet v.b gibi durumlar göz önüne alınarak farklı gruplar üzerinde çalışmalara gidilebilir.

Hazırlanan testler bu haliyle standartlaştırılması ve norm oluşturması için yeterli olmaktan uzaktır. Yalnızca İlköğretimin yedinci ve sekizinci sınıf öğrencileri düzeyinde sınırlı olarak "okuduğunu anlama" ve "kelime ilişkileri" yeteneğine ait maddelerin istatistiklerinin karşılaştırılmasında bir fikir vermektedir.

Testlerin daha geniş bir örnekleme uygulanmasında ve faktör analizi tekniği ile sözü edilen yeteneklerin yapı geçerliğinin belirlenmesinde fayda vardır.

Ayrıca, her üç madde çeşidinin de yetenek ölçümünde kullanılabileceği, ancak bunlardan kısa cevap gerektiren maddelerin puanlanmasında zorlukların olduğu, buna karşın seçme gerektiren ve doğru-yanlış maddelerin objektif olarak makinalarla hızlı bir şekilde puanlanabilmesi bu maddelerden oluşturulan testlere yönelimi arttırmıştır. Ancak bu maddelerin şansa cevaplama olasılığının olması dezavantajlı yanını oluşturmaktadır. Kısa cevaplı maddelerin de seçme gerektiren ve doğru-yanlış maddeleri gibi makinalarla okunması için çalışmalara başlanmıştır. Bu gerçekleştiğinde kısa cevaplı maddelerden oluşturulan testlerle yetenek ölçümüne gidilmesi daha öncelik kazanabilir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre denilebilir ki kısa cevaplı testler, doğru-yanlış ve

çoktan seçmeli testlere göre genel olarak öğrencilere daha zor gelmektedir. Fakat bu üç testin güvenilirlikleri arasında manidar bir farkın olmadığı ve çoktan seçmeli maddelerden oluşturulan testlerin diğer ikisine göre daha geçerli olduğu izlenimi edinilmiştir. Bu sonuçlar sınırlı sayıda madde ve sınırlı bir örnekleme yapılmış bir çalışmanın ürünüdür. Bu konuda daha geniş çalışmalara ihtiyaç vardır. Diğer taraftan son 20-25 yılda üzerinde çokça çalışılmakta olan örtük özellikler (Latent traits) teorisine dayalı testlerinde sözel yeteneğin ölçülmesine değişik boyutlar getirebileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla bu alandaki çalışmalara da girilmesinde fayda görülmektedir.

KAYNAKÇA

ADIGÜZEL, Muzaffer

- 1985 "Madde Yapısının Test Güvenirliğine ve Geçerliliğine Etkisi"
(Yayınlanmamış Doktora Tezi),
Ankara: Hacetepe Üniversitesi.

AKÇAKIN, M.

- 1989 Zekâ gerilikleri Ed.
Öztürk, O: Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, 2. Basım.
Evrin Basım Yayım-Dağıtım, İstanbul.

AKHUN, İlhan

- 1982 Hipotez Testi İle İlgili Bir Araştırma.
Ankara.
- 1988 İstatistiksel Formüller ve Tablolar.
Ankara.
- 1991 İstatistiklerin Manidarlığı ve Örneklem.
Ankara.

ARICI, Hüsnü

- 1981 İstatistiksel: Yöntem ve Uygulamalar.
Ankara: Meteksan Ltd. Şti.

AYDIN, Berna

- 1993 "Seçme Gerektiren Test Maddeleriyle Kısa Cevap Gerektiren Test
Maddelerinin Psikometrik Özellikleri ve Öğrenci Başarısı
Bakımından Karşılaştırılması"
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi),
Ankara: Hacetepe Üniversitesi.

BAYMUR, Feriha

1969 Genel Psikoloji.
İstanbul, Petek Mat.

BAYKUL, Yaşar

1989 Test Geliştirme Ders Notları, Çoğaltma,
H.Ü. Ankara.

BLOOM, Benjamin S.

1956 Taxonomy of Educational Objectives,
Handbook 1. Cognitive Domain. Newyork: Mckay.

BOLGER, N. and T. KELLAGHAN

1990 Method of Measurement and Gender Differences in Scholastic
Achievement.
Journal of Educational Measurement Summer Vol 27, No.2 pp. 165-174.

ERTÜRK, Selahattin

1975 Eğitimde Program Geliştirme.
Ankara: Yelkentepe Yayınları.

FEGUSON, George

1971 Statistical Analysis in Psychology and Education.
N.Y. Mc Grdw-Hill Book Company.

FRARY, Robert

1985 Multiple-Choice Versus Free Response: A Simulation Study.
Journal of Educational Measurement Volume 22, No.1 Spring pp. 21-31.

KAPTAN, Fitnat

- 1985 "ÖYS Fizik Soruları Üzerine Bir Nitelik Araştırması"
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi),
Ankara: Hacetepe Üniversitesi.

KAYA, Adnan

- 1991 "Eksik Köklü-Ortak Seçenekli-Ortak Köklü Çoktan Seçmeli
Maddelerin Madde ve Test İstatistiklerine Etkisi"
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi),
Ankara: Hacetepe Üniversitesi.

LANCESTER, D.M.

- 1987 A Comparison of Item Type and Source on Difficulty and Discrimination
Ability.
Presented at the Annual Meeting of Midsouth Educational
Research Association in Mobile Alabama, November 13.

MAINHOFF, N. Ann

- 1986 "A Comparison of Alternate-Choice and True-False Item Forms Used in
Classroom Examinations".
Dissertation Abstracts International 47:3405-A.

MARTINEZ, Michael

- 1991 A Comparison of Multiple Choice and Constructed Figural Response
Items.
Journal of Educational Measurement Summer Vol. 28, No.2 pp. 131-145.

ÖZALP, Deniz

- 1992 "Kısa Cevaplı ve Çoktan Seçmeli Maddelerin Psikometrik Özelliklerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi"
(Yayınlanmamış Doktora Tezi),
Ankara: Hacetepe Üniversitesi.

ÖZÇELİK, D. Ali

- 1981 Test Hazırlama Klavuzu.
Ankara: ÖSYM, TAB.
- 1981 Okullarda Ölçme ve Değerlendirme.
Ankara: ÖSYM-Eğitim Yayınları 3.
- 1992-2 Okullarda Ölçme ve Değerlendirme.
Ankara: ÖSYM-Eğitim Yayınları.

ÖZGÜVEN, İ. Ethem

- 1994 Psikolojik Testler.
Ankara: Yeni Doğu Mat.

PÜSKÜLCÜ, H. ve İKİZ, F.

- 1986 İstatistiğe Giriş.
Ege Üniversitesi Basımevi Bornova-İzmir.

SCHEFFÉ, Henry

- 1959 The Analysis of Variance.
Newyork.

TEKİN, Halil

- 1977 Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.
Ankara: Mars Mat.

THORNDİKE, R. L.

- 1982 Applied Psychometrics.
Boston: Houghton Mifflin Comp.

TOKER, F. ve KUZGUN, Y.

- 1968 Zekâ Kuramları.
Ankara Talim ve Terbiye Dairesi Araştırma ve Değerlendirme
Bürosu.

TRIPP, Alice Merle

- 1982 "A Comparison of the effect of conventional and Complex Multiple-Choice
Options on İtem difficulty and discriminations"
Dissertation Abstracts International 43:3886-A.

TURGUT, M.Fuat

- 1979 676 Test Geliştirme Teknikleri Ders Notu: 1 H.Ü. Ankara.
1988 Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.
Ankara: Saydam Mat.

VARIŞ, Fatma

- 1987 Eğitim Bilimine Giriş.
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

YURDABAKAN, İrfan

- 1991 "Madde Kökü Uzunluğunun Madde İstatistiklerine Etkisi"
(Yayınlanmamış Doktora Tezi),
Ankara: Hacetepe Üniversitesi.

EKLER

- I. Hedef ve Davranışlar
- II. Seçme Gerektiren Teste ilişkin Madde İstatistikleri
- III. Kısa Cevap Gerektiren Teste Ait Madde İstatistikleri
- IV. Doğru-Yanlış Testine Ait Madde İstatistikleri
- V. Seçme Gerektiren Test
- VI. Kısa Cevaplı Test
- VII. Doğru-Yanlış Testi

EK-I**Araştırmada Kullanılan Türkçe Öğretim Hedefleri ve Davranış Tanımları:****Hedef: KELİME BİLGİSİ**

Hedefe ulaşıldığına kanıt olabilecek gözlenebilir davranışlar:

1. Verilen bir kelimenin doğru tanımını seğip işaretleme veya yazma
2. Verilen bir kelimenin eş anlamlısı olan kelimeyi veya ona en yakın kelimeyi önerilenler arasından seğip işaretleme veya yazma
3. Verilen kelimeler arasından farklı olanı seğip işaretleme veya yazma
4. Verilen kelimeler arasındaki ilişkiye benzer ilişki kuran kelimeyi diğer kelimeler arasından seğip işaretleme veya yazma
5. Verilen bir tanımın karşılığı olan kelimeyi diğer kelimeler arasından seğip işaretleme veya yazma
6. Verilen kelimeleri dilbilgisi bakımından kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturacak biçimde sıralayıp, istenen sıradaki sözcüğü bulma, işaretleme veya yazma

Hedef: OKUDUĞUNU ANLAYABİLMİ

Hedefe ulaşıldığına kanıt olabilecek gözlenebilir davranışlar:

1. Verilen bir metne uygun başlığı verilenler arasından seğip işaretleme veya yazma
2. Metinde, genel olarak kullanılışından başka bir anlamda kullanılan kelimelerin ya da kelime gruplarının (eğer varsa) metindeki anlamlarını verilenler arasından seğip işaretleme veya yazma
3. Metinde geçen belli bir ifadenin dengi olan ifadeyi verilenler arasından seğip işaretleme veya yazma
4. Metinde geçen olayların yeri, nedeni, sonucu, sırası, kahramanları ile ilgili sorulara doğru cevabı verilenler arasından seğip işaretleme veya yazma
5. Yazının maksadını (bilgi verme, etkileme, eğlendirme vb.) verilenler arasından seğip işaretleme veya yazma

EK - II

Seçme Gerektiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanılış Test Maddelerinin Güçlük İndekslerine Ait Bilgiler

Maddeler No	Maddeler Güçlük İndeksleri		
	Seçme Gerektiren	Doğru-Yanılış	Kısa Cevaplı
1	0,79	0,88	0,75
2	0,96	0,83	0,79
3	0,92	0,75	0,67
4	0,96	0,83	0,63
5	0,54	0,63	0,58
6	0,88	0,88	0,63
7	0,79	0,5	0,33
8	0,96	0,92	0,5
9	0,92	0,96	0,63
10	0,88	0,92	0,54
11	0,83	0,79	0,46
12	0,71	0,71	0,67
13	0,58	0,67	0,58
14	0,92	0,79	0,88
15	0,79	0,75	0,25
16	0,58	0,46	0,5
17	0,58	0,63	0,13
18	0,92	0,83	0,96
19	0,92	0,96	0,71
20	0,96	0,79	0,42
21	0,92	0,79	0,79
22	0,96	0,96	0,96
23	0,92	0,83	0,38
24	0,92	0,71	0,25
25	0,79	0,83	0,54
26	0,67	0,5	0,71
27	0,79	0,71	0,21
28	0,42	0,54	0,58
29	0,79	0,88	0,33
30	0,21	0,54	0,17
$\bar{p} =$	0,71	0,69	0,58

EK - III

Seçme Gerekli, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Test Maddelerinin Ayırcılık Gücü İndekslerine Ait Bilgiler

Madde No	Madde Ayırcılık Gücü İndeksleri		
	Seçme Gerekli	Doğru-Yanlış	Kısa Cevaplı
1	-0,02	-0,39	0,07
2	0,44	0,11	0,15
3	0,54	-0,01	0,38
4	0,14	0,3	0,18
5	0,38	0,62	0,28
6	0,14	0,02	0,13
7	0,22	0,46	0,4
8	0,01	0,48	0,52
9	0,25	0,52	0,4
10	0,47	0,38	0,25
11	-0,08	0,00	0,31
12	0,55	0,32	0,34
13	0,54	0,41	0,58
14	0,35	0,56	0,33
15	0,48	0,45	0,16
16	0,26	0,07	0,57
17	-0,06	-0,03	0,03
18	0,28	0,11	0,16
19	0,04	-0,07	0,21
20	0,08	0,44	0,04
21	-0,19	0,34	0,01
22	0,44	0,52	0,4
23	0,04	0,53	0,15
24	0,18	0,26	0,31
25	0,35	0,21	0,3
26	0,22	0,58	0,54
27	0,48	0,21	0,43
28	0,35	0,36	0,47
29	0,25	0,36	0,36
30	0,48	0,13	0,41

Madde No	Madde Ayırcılık Gücü İndeksleri		
	Seçme Gerekli	Doğru-Yanlış	Kısa Cevaplı
31	-0,1	0,28	0,4
32	0,32	0,47	0,22
33	0,44	0,39	0,45
34	0,26	0,33	0,31
35	0,44	0,52	0,22
36	0,35	0,16	0,25
37	-0,1	0,61	0,59
38	0,17	0,08	0,2
39	0,21	0,39	0,2
40	0,15	0,37	0,32
41	-0,16	0,52	0,12
42	-0,01	0,29	0,35
43	0,21	0,35	0,32
44	0,08	0,6	-0,41
45	0,28	0,07	0,52
46	0,16	0,31	0,43
47	0,07	0,29	0,45
48	0,06	-0,25	0,48
49	0,3	0,58	0,46
50	0,51	0,63	0,28
51	0,46	0,37	0,25
52	0,34	0,18	0,25
53	0,28	0,65	0,4
54	0,5	-0,06	0,22
55	0,43	0,37	0,54
56	0,48	0,47	0,6
57	0,58	0,34	0,58
58	0,19	-0,32	0,4
59	0,68	0,54	0,28
60	0,5	0,52	0,6

EK - IV

Seçme Gerekiren, Kısa Cevaplı ve Doğru-Yanlış Test Maddelerinin Güvenirliklerine Ait Bilgiler

Madde No	Madde Güvenirlikleri		
	Seçme Gerekiren	Doğru-Yanlış	Kısa Cevaplı
1	-0,01	-0,13	0,03
2	0,09	0,04	0,06
3	0,15	0,00	0,18
4	0,03	0,11	0,09
5	0,19	0,3	0,14
6	0,05	0,01	0,06
7	0,09	0,23	0,19
8	0,00	0,13	0,26
9	0,07	0,1	0,19
10	0,16	0,11	0,12
11	-0,03	0,00	0,16
12	0,25	0,14	0,16
13	0,27	0,19	0,29
14	0,1	0,23	0,11
15	0,19	0,2	0,07
16	0,13	0,04	0,28
17	-0,03	-0,01	0,01
18	0,08	0,04	0,03
19	0,01	-0,01	0,09
20	0,02	0,18	0,02
21	-0,05	0,14	0,01
22	0,09	0,1	0,08
23	0,01	0,2	0,07
24	0,05	0,12	0,13
25	0,14	0,08	0,15
26	0,1	0,29	0,24
27	0,19	0,09	0,18
28	0,17	0,18	0,23
29	0,1	0,12	0,17
30	0,2	0,07	0,15

Madde No	Madde Güvenirlikleri		
	Seçme Gerekiren	Doğru-Yanlış	Kısa Cevaplı
31	-0,03	0,06	0,13
32	0,12	0,17	0,1
33	0,09	0,13	0,17
34	0,13	0,16	0,15
35	0,09	0,1	0,08
36	0,1	0,06	0,12
37	-0,03	0,29	0,22
38	0,06	0,03	0,09
39	0,08	0,19	0,09
40	0,07	0,18	0,12
41	-0,08	0,25	0,06
42	0,00	0,12	0,13
43	0,1	0,1	0,13
44	0,04	0,27	-0,18
45	0,06	0,02	0,19
46	0,04	0,08	0,21
47	0,03	0,13	0,22
48	0,03	-0,12	0,22
49	0,12	0,16	0,23
50	0,19	0,26	0,14
51	0,23	0,18	0,11
52	0,17	0,09	0,12
53	0,13	0,32	0,18
54	0,25	-0,03	0,11
55	0,21	0,18	0,26
56	0,24	0,23	0,3
57	0,29	0,17	0,27
58	0,09	-0,15	0,18
59	0,34	0,27	0,13
60	0,22	0,25	0,3

EK-V
SEÇME GEREKTİREN TEST

AÇIKLAMA

Elinizdeki test, ortaokul düzeyinde yetenek testi geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır. Test çeşitli bölümlerden oluşmaktadır. Sizden istenen, her bölümün başındaki açıklamayı dikkatlice okuyarak, verilen soruların tümünü cevaplamak, cevaplanmamış soru bırakmamaktadır. Lütfen size en uygun gelen seçeneği elinizdeki cevap kağıdına işaretleyiniz.

Testi cevaplamak için sınırlı bir süre verilmemesine rağmen olabildiğince kısa sürede testi bitirmeye çalışmanız testin kullanılış amacına uygun düşecektir.

Cevapladığınız test, yetenek testi geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Aşağıdaki sorularda, başta verilen kelime ile eş anlamlı olan ya da ona en yakın kelimeyi seçiniz.

1. Deneme
A) Tekrarlama B) Kontrol
C) Deneş D) Sınama
2. Tamir
A) Bütünleme B) Yontma
C) Onarma D) Geliştirme
3. Amaç
A) Ulaşmak B) Plân
C) Gaye D) Esas
4. Samimi
A) Yardımsever B) İyiliksever
C) Sevecen D) İçten
5. Zannetme
A) Şüphelenme B) Benzetme
C) Tahmin D) Sanma

Aşağıdaki sorularda verilen kelimelerden biri belirli bir yönden diğer üçünden farklıdır. Farklı kelimeyi seçiniz.

6. A) Sevinç B) Üzüntü
C) Neşe D) Şenlik
7. A) Damacana B) Sûrahi
C) Küvet D) Kavanoz
8. A) Fıkra B) Öykü
C) Kitap D) Hikâye
9. A) Yayla B) Dağ
C) Çukur D) Ova
10. A) Balık B) Uskumru
C) Hamsi D) İstavrit

Aşağıdaki sorularda, ilk iki kelimenin anlamları arasında bir ilişki vardır. Aynı ilişki üçüncü kelimeyle ondan sonra gelen dört kelimedenden birisi arasında da vardır. İlişkiyi tamamlayan bu kelimeyi seçiniz.

11. Baba-amca : Anne-?
A) Hala B) Yenge
C) Teyze D) Dayı
12. Bugün-Dün : Perşembe-?
A) Cuma B) Çarşamba
C) Salı D) Cumartesi
13. İşçi-fabrika : Arı -?
A) Bal B) Petek
C) Çiçek D) Kovan
14. Gün-Hafta : Ay-?
A) Mevsim B) Dünya
C) Yıl D) Gece
15. Ses-Müzik : Boya-?
A) Temizlik B) Resim
C) Ressam D) Fırça
16. Ağaç-Orman : Birey-?
A) Ülke B) Vatandaş
C) Toplum D) Aile

17-23 numaralı sorularda, verilen tanıma en uygun kelimeyi seçenekler arasından seçiniz.

17. "Sebze,ağaç ve çiçek yetiştirilen toprak parçası" aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?
A) Mera B) Tarla
C) Bahçe D) Arazi
18. "Dağın bir yerinden kopup yuvarlanan ve yuvarlandıkça büyüyen kar kümesi" aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?
A) Kartopu B) Çiğ
C) Saçak D) Buz

19. "Askerlere, izcilere, cimnastikçilere çalışma ya da tören sırasında bir durumdan başka bir duruma geçmeleri için verilen buyruk"?
- A) Komuta B) Komut
C) İstek D) Emir
20. "Kiralanan veya satın alınan bir şey için alınan para"?
- A) Ücret B) Taksit
C) Nakit D) Maaş
21. "Üzerinde yapı yapılması için ayrılmış toprak parçası"?
- A) Arsa B) Alan
D) Arazi C) Temel
22. "Sesin bir yere çarpıp geri dönmesiyle duyulan ikinci ses"?
- A) Yankı B) Duyum
C) Frekans D) Gürültü
23. "Birşeyi başkasına yardım ya da iyilik olsun diye karşılıksız verme"?
- A) Ödül B) Borç
C) Bağış D) Ücret

Aşağıdaki sorularda, verilen sözcükleri en iyi açıklayan ifadeyi seçiniz.

24. "Simge"
- A) İfade edilmeyeni belirten somut işaret
B) Kısaltılmış ad veya söz
C) Nesnelere ayırmada kullanılan ikinci ad
D) Bir kimseye verilmiş unvan
25. "Şiir"
- A) Bir olayın sözlü ya da yazılı olarak anlatılması
B) Edebi anlatımın sembol, ritm ve ses uyumu içermesi
C) Sembolik veya gerçek olaylara dayanan uzun edebiyat türü
D) Olağandışı olayları anlatan hikâye
26. "Atasözü"
- A) İlgi çeken bir anlam taşıyan kalıplaşmış anlatım
B) Söyleneni bilinen özlü söz
C) Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş söz
D) Gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz
27. "Ülke"
- A) Yeryüzündeki beş büyük kara parçasından her biri
B) Aynı soydan gelmiş olmalarına göre belirlenen toprak parçası
C) Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların tümü
D) Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yer kabuğu

28. "Hayal"
- A) Uyurken zihinde beliren düşüncelerin bütünü
B) Gerçekleşmesi özlenen şey
C) Olmadığı halde varmış gibi görmek
D) Kavuşma isteği
29. "Kartpostal"
- A) Kişiye ait telefon ve adres gibi bilgileri içeren küçük kart
B) Bir kimsenin yapılmış resmi
C) Genellikle dikdörtgen biçiminde, bir yüzü resimli posta kartı
D) Davet için yazılmış kâğıt
30. "Mazi"
- A) Geçmişte yaşananlar
B) Aşınıp eskime
C) Geçmiş zaman
D) Üzerinden çok zaman geçmiş bulunan

Aşağıdaki sorularda, verilen kelimeleri dilbilgisi bakımından kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturacak biçimde sıralayıp, istenen sıradaki sözcüğü bulunuz.

31. döndüğümde-yemek-hazırlamıştı-okuldan-annem-masasını
Baştan üçüncü kelime hangisi olur?
A) annem B) döndüğümde
C) hazırlanmıştı D) okuldan
32. şoför-yolculara-otobüste-bulabildi-güçlülükle-her-yeni
Sondan ikinci kelime hangisi olur?
A) yeni B) yolculara
C) yer D) bulabildi
33. küçük-kişiydik-dört-teknenin-içinde
Baştan birinci kelime hangisi olur?
A) teknenin B) içinde
C) kişiydik D) küçük
34. bir-köy-Atatürk-Çankaya'nın-evinde-oturuyordu-yamacındaki
Sondan üçüncü kelime hangisi olur?
A) yamacındaki B) evinde
C) Atatürk D) köy
35. Ahmet-götürdü-elini-cebine-pantolonun-arka
Baştan ikinci kelime hangisi olur?
A) cebine B) elini
C) Ahmet D) götürdü
36. bir-dağ-yapalım-önce-yemekten-gezintisi
Sondan ikinci kelime hangisi olur?
A) bir B) yapalım
C) gezintisi D) önce

37. benden-ödememi-borcumu-isteyen-aldım-
mektubunuzu

Baştan üçüncü kelime hangisi olur?

- A) borcumu B) ödememi
C) benden D) isteyen

38. söylediğiniz-görünce-kendimi-benim-portreyi-
tanıyamadım-olduğunu

Sondan ikinci kelime hangisi olur?

- A) görünce B) kendimi
C) benim D) olduğunu

39. hiç-gelen-geçip-otobüs-Edirne'den-gitti-
durmadan

Sondan üçüncü kelime hangisi olur?

- A) Edirne'den B) geçip
C) otobüs D) durmadan

40 ve 41. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bursa'yı arkada bırakıp ovalara daldık. Ağaçlar, yarı çiçek, yarı yaprak, en güzel çağında. Ekin tarlaları göz alabildiğine yeşil. Sekiz on kilometrede bir çeşme. Her yer sulak; toprağı azıcık eşseniz su fışkıracak, Türkiye'mizin en feyizli, en mamur batısında, meselâ Fransa'nın Normandiya'sını çok andıran arazide yol almaktayız. Uzaktaki dağlar, yaklaştığımız köyler ve kasabalar; ne varsa, kuzuları, koyunları hepsi temiz. Mandaları bile.

40. "toprağı azıcık eşseniz su fışkıracak" ifadesi parçada ne anlama gelmektedir?

- A) Arazinin yeşilliği
B) Ormanın varlığı
C) Suyun çokluğu
D) Bölgenin denize yakınlığı

41. Aşağıdakilerden hangisi, bu parçaya en uygun başlık olabilir?

- A) Bursa Arazisi B) Bursa'da Su
C) Bursa gezisi D) Bursa Çevresi

42 ve 43. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

İşte Antakya!

Benim gördüğüm ve sevdiğim Antakya budur; yeşil ova kenarında, sırtını bir dağa vermiş, ayaklarını coşkun bir nehre uzatmış, bacaklarının dumanını tüttürerek çınar gölgesinde dinlenen, keyif getiren hoş belde!

Meyve, çiçek, su beldesi.

42. Antakya nasıl bir insana benzetiliyor?

- A) Hareketli B) Avare
C) Keyif getiren D) Vurdum duymaz

43. Parça hangi amaçla yazılmış olabilir?

- A) Etkileme B) Eğlendirme
C) Sevdirme D) Tanıtma

44 ve 45. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Ey hemşeril Sakın kesme, yaş ağaca balta vur-
ran el olmaz; Naal Nice yıldır hiçbirine kervan
gelmez, kuş konmaz. Bunları kes, o baltanla şu
çürümüş ağaçları yere ser. Bak sizin köy, şu
yemyeşil koruluğun gölgesinde ne güzel!
Gönülleri açmadadır yaprakların arasından esen
yel. Yazık, günah olmaz mı ki, çıplak kalsın bu
zümrüt yurt, bu şirin yer.

44. "Ey hemşeril" parçada ne anlama gelmektedir?

- A) Aynı köylü B) Tüm insanlar
C) Ormanı kesenler D) Ağaçları sevenler

45. Parça daha çok hangi amaçla yazılmış olabilir?

- A) Bilgi verme B) Eğlendirme
C) Eğitime D) Sevdirme

İrmak kenarındaki tahta köprü'nün yanında beş
yaşında iki mini mini kız vardı. Bunlar, bir
köpeğin tozu dumana katarak geldiğini görünce
korktular, tahta köprü'den karşıya geçmek iste-
diler. Fakat birisi telaşla ırmağa düştü,
çirpinmağa başladı.

46. "tozu dumana katarak" ifadesi parçada ne an-
lama gelmektedir?

- A) Hızlı bir şekilde B) Azimle
C) Korkusuzca D) Gürlütle

47'den 49'ye kadar olan soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Harita, dünyanın tamamının veya bir bölümünün
bir ölçüğe göre küçültülerek kâğıt üzerine çizil-
miş şeklidir. Haritalar plâna göre daha geniş alan-
ların çizilmesinde kullanılır. Bu yüzden haritaların
ölçekleri plânlarda kullanılan ölçeklerden daha
küçüktür. 1/100000, 1/1000000, 1/5000000 gibi.
Haritada, plânda olduğu kadar ayrıntı yer almaz.
Haritalar, çeşitli alanlarda çok kullanılan
araçlardır. Coğrafyanın incelediği her konuyla il-
gili haritalar yapılabilir. Çünkü coğrafya incele-
diği olayları haritalar üzerinde ifade eder. Çok
çeşitli amaçlarla yapılan haritaları hazırlanış ve
kullanılış amaçlarına göre başlıca iki grupta in-
celebiliriz.

47. Parçaya göre "harita"yı aşağıdakilerden hangisi
en iyi açıklar?

- A) Plânlara göre daha geniş alanların
çizilmesidir
B) Plânda olduğu kadar ayrıntının yer almadığı
çizimdir
C) Bir ölçekten yararlanılarak dünyanın tam-
amının veya bir kısmının gösterilmesidir
D) İncelenen olayların kâğıda çizgiler kul-
lanılarak aktarılmasıdır

48. Parçada açıklanan esas konu nedir?

- A) Haritanın önemi
- B) Haritanın hazırlanışı
- C) Haritanın kullanımı
- D) Plâna göre harita

49. Parça hangi amaçla yazılmış olabilir?

- A) Etkileme
- B) Bilgi verme
- C) Özendirme
- D) Yönlendirme

50'den 52'ye kadar olan soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Yabancı ülkeye gitmiş olanlar görmüşlerdir: Orada gün erken başlar. Gece karanlığında uykunuz kaçıp da treninizin penceresinden baktığınız olmuşsa geçtiğiniz kentin, ilçenin ya da köyün pencerelerini ışıklı görüp ilkin yadırgamışsınızdır. El oğlu erkenden ayaktadır. Bunca uygarlık yan gelip yatmakla elde edilmemiştir. Bunun kefareti gece gündüz çalışmaktır. Yedide işbaşı yapabilmek için beş buçukta kalkmak gerekir. Beş buçukta kalkabilmek için ise en geç onda yatmak... Gece hayatı, işsiz güçsüz hazır yiyici mirasçılarının harcıdır. Çalışanlar dünyasında gün hareket işaretini saat beş buçuk gongu verir. Kol işçisi, fikir işçisi, asker, öğrenci, tüm erkenci dostlarını bilirler, sabah saatlerinin verimliliği tartışılmaz. Her dildeki atasözleri bunun ortak tanığı değil midirler?

"Erken kalkan aç kalmaz"

"Erken kalkan aldanmamış"

"Erken eken erken biçer"

"Gün erken kalkanlarındır"

atasözleri akla gelen ilk çağrışımlardır.

50. Fikir işçisi ne demektir?

- A) Beden gücünü kullanan
- B) İşçilere örnek olan
- C) Aklını kullanan
- D) Başka işçiye fikir veren

51. Yazarın çeşitli dildeki atasözlerine yer vermesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Erken kalkmanın yararlarını örnek vererek açıklama
- B) Düşüncelerini atasözlerinden yararlanarak kanıtlama isteği
- C) Atasözlerinin her konuda söylenebileceği
- D) Yabancı ülkelerde yaşayanların atasözlerine değer vermeleri

52. "Her dildeki atasözleri bunun ortak tanığı değil midir?" Cümlede geçen "tanık" sözcüğü hangi anlamda kullanılmıştır?

- A) Bilirkişi
- B) Düşünce
- C) Delil
- D) Yargı

53'den 60'a kadar olan numaralı sorularda paragrafın anlamını bozan altı çizili kelimeleri bulmanız istenmektedir.

53. Maksudımızı yazıyla anlatırken, daha çok düşünürüz. Anlatımın düzgün olmasına dikkat ederiz; yazdıklarımızı tekrar tekrar okuruz, kelimelerin yazılışı ya da cümle içindeki dizilişinde yanlış varsa düzeltiriz; onun için yazıda "gelişi güzel konuşmaya" rastlarız.

- A) düşünürüz
- B) ederiz
- C) düzeltiriz
- D) rastlarız

54. Bölge genel olarak yaz sıcaklığının çok etkili olduğu bir kara ikliminin etkisi altındadır. Yazları uzun, çok sıcak ve kurak, kışlar kısa, soğuk ve yağışlıdır. Türkiye'de ölçülen en düşük sıcaklıklar bu bölgemize aittir.

- A) yazları
- B) ölçülen
- C) en düşük
- D) aittir

55. Güneydoğu Anadolu, nüfusu en az olan bölgemizdir. Ancak yüzölçümü küçük olduğundan ortalama nüfus yoğunluğu düşüktür.

- A) nüfusu
- B) yüzölçümü
- C) yoğunluğu
- D) düşüktür

56. Madenler yer altında bulunan zenginlik kaynaklarıdır. Anadolu'da çok eskiden beri su yatakları olduğu bilinmektedir. Maden yataklarının yeryüzüne yakın olması işletilmesini kolaylaştırır.

- A) madenler
- B) su
- C) bilinmektedir
- D) işletilmesini

57. Osmanlı Devleti savaşın başında tarafsız olduğunu açıkladı. Daha sonra Almanya'nın savaşı kazanacağına inanarak Almanya'nın karşısında savaşa girmeyi kabul etti.

- A) tarafsız olduğunu
- B) açıkladı
- C) Almanya'nın
- D) karşısında

58. Mayıs ve Haziran dolu dolu geçti. Çeşitli etkinliklerin yanı sıra eğitimine yeni başlayan kardeşlerimizi başarı dileklerimizle yeni bir yaşama uğurladık.

- A) dolu dolu
- B) yanı sıra
- C) yeni başlayan
- D) yeni bir yaşama

59. Voleybolda, halterde, güreşte; sanatsal ve kültürel etkinliklerde başarılar sağladınız. Sizlerle hep korku duyduk.

- A) sanatsal
- B) kültürel
- C) başarılar
- D) korku

60. Yaşadığımız yerde okulumuzun nerede olduğunu biliriz. Fakat bunu başka birine anlatırken bulunduğumuz yere göre okulun hangi yönde olduğunu buldurmamız gerekir. Yeryüzünde ülkelerin, dağların, şehirlerin yerlerini belirtirken de yönlerden faydalanırız.

- A) nerede olduğunu
- B) bulunduğumuz
- C) buldurmamız
- D) yerlerini belirtirken

EK-VI

KISA CEVAPLI TEST

AÇIKLAMA

Elinizdeki test, ortaokul düzeyinde yetenek testi geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır. Test çeşitli bölümlerden oluşmaktadır. Sizden istenen, her bölümün başındaki açıklamayı dikkatlice okuyarak, verilen soruların tümünü cevaplamak, cevaplanmamış soru bırakmamaktır. Lütfen size en uygun gelen cevabı noktalı kısımlara yazınız.

Testi cevaplamak için sınırlı bir süre verilmesine rağmen olabildiğince kısa sürede testi bitirmeye çalışmanız testin kullanış amacına uygun düşecektir.

Cevapladığınız test, yetenek testi geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Katılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Aşağıdaki her bir kelimenin eş anlamlısını noktalı kısma yazınız.

1. Deneme =
2. Tamir =
3. Amaç =
4. Samimi =
5. Zannetme =

Aşağıdaki kelimelerden belirli bir yönden farklı bir kelimeyi noktalı kısma yazınız.

6. Sevinç, Neşe, Şenlik,.....
7. Damacana, Sûrahi, Kavanoz,.....
8. Fıkra, Öykü, Hikaye,.....
9. Yayla, Dağ, Ova,.....
10. Uskumru, Hamsi, İstavrit,.....

Aşağıda, ilk iki kelimenin anlamları arasında bir ilişki vardır. Sizden, verilen kelimeyle benzer bir ilişki kuracak kelimeyi bulup noktalı kısma yazmanız istenmektedir.

11. Baba - Amca : Anne -
12. Bugün - Dün : Perşembe -
13. İşçi - Fabrika : Arı -
14. Gün - Hafta : Ay -
15. Ses - Müzik : Boya -
16. Ağaç - Orman : Birey -

Aşağıdaki her bir tanıma en uygun kelimeyi noktalı kısma yazınız.

17. "Sebze, ağaç ve çiçek yetiştirilen toprak parçası"
"....."
18. "Dağın bir yerinden kopup yuvarlanan ve yuvarlandıkça büyüyen kar kümesi"
"....."
19. "Askerlere, izcilere, cimnastikçilere çalışma yada tören sırasında bir durumdan başka bir duruma geçmeleri için verilen buyruk"
"....."

20. "Kiralanan veya satın alınan bir şey için alınan para"
"....."

21. "Üzerinde yapı yapılması için ayrılmış toprak parçası"
"....."

22. "Sesin bir yere çarpıp geri dönmesiyle duyulan ikinci ses"
"....."

23. "Bir şeyi başkasına yardım yada iyilik olsun diye karşılıksız verme"
"....."

Aşağıdaki kelimeleri açıklayan birer ifade yazınız.

24. Simge:.....
25. Şiir:.....
26. Atasözü:.....
27. Ülke:.....
28. Hayal:.....
29. Kartpostal:.....
30. Mazi:.....

Aşağıdaki kelimeleri dilbilgisi bakımından kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturacak biçimde sıralayıp, istenen sıradaki sözcüğü noktalı kısma yazınız.

döndüğümde-yemek-hazırlamıştı-okuldan-annem-masasını

31. Baştan üçüncü kelime hangisi olur?
.....

şoför-yolculara-otobüste-bulabildi-güçlkle-yer-yeni

32. Sondan ikinci kelime hangisi olur?

.....

küçük-kışiydik-dört-teknenin-içinde

33. Baştan birinci kelime hangisi olur?

.....

bir-köy-Atatürk-Çankaya'nın-evinde-oturuyordu-yamacındaki

34. Sondan üçüncü kelime hangisi olur?

.....

Ahmet-götürdü-elini cebine-pantolunun-arka

35. Baştan ikinci kelime hangisi olur?

.....

bir-dağ-yapalım-önce-yemekten-gezintisi

36. Sondan ikinci kelime hangisi olur?

.....

benden-ödememi-borcumu-isteyen-aldım-mektubunuzu

37. Baştan üçüncü kelime hangisi olur?

.....

söylediğiniz-görünce-kendimi-benim-portreyi-tanıyamadım-olduğunu

38. Sondan ikinci kelime hangisi olur?

.....

hiç-gelen-geçip-otobüs-Edirne'den-gittidurmadan

39. Sondan üçüncü kelime hangisi olur?

.....

40 ve 41. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bursa'yı arkada bırakıp ovalara daldık. Ağaçlar, yarı çiçek, yarı yaprak, en güzel çağında. Ekin tarlaları göz alabildiğine yeşil. Sekiz on kilometrede bir çeşme. Her yer sulak; toprağı azıcık eşseniz su fışkıracak, Türkiye'mizin en feyizli, en mamur batısında, meselâ Fransa'nın Normandiya'sını çok andıran arazide yol almak tayız. Uzaktaki dağlar, yaklaştığımız köyler ve kasabalar; ne varsa, kuzuları, koyunları hepsi temiz. Mandaları bile.

40. "toprağı azıcık eşseniz su fışkıracak" ifadesi parçada ne anlama gelmektedir?

.....

41. Bu parçaya en uygun olacak bir başlık yazınız.

.....

İşte Antakya!

Benim gördüğüm ve sevdiğim Antakya budur; yeşil ova kenarında, sırtını bir dağa vermiş, ayaklarını coşkun bir nehre uzatmış, bacaklarının dumanını tütürerek çınar gölgesinde dinlenen, keyif getiren hoş belde! Meyve, çiçek, su beldesi.

42. Antakya nasıl bir insana benzetiliyor?

.....

43. Parça hangi amaçla yazılmış olabilir?

.....

44 ve 45. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Ey hemşeri! Sakın kesme, yaş ağaca balta vuran el olmaz; Naal Nice yıldır hiçbirine kervan gelmez, kuş konmaz. Bunları kes, o baltanla şu çürümüş ağaçları yere ser. Bak sizin köy, şu yemyeşil koruluğun gölgesinde ne güzel! Gönülleri açmadadır yaprakların arasından esen yel. Yazık, günah olmaz mı ki, çıplak kalsın bu zümrüt yurt, bu şirin yer.

44. "Ey hemşeri" parçada ne anlama gelmektedir?

.....

45. Parça daha çok hangi amaçla yazılmış olabilir?

.....

İrmak kenarındaki tahta köprünün yanında beş yaşında iki mini mini kız vardı. Bunlar, bir köpeğin tozu dumana katarak geldiğini görünce korktular, tahta köprüden karşıya geçmek istediler. Fakat birisi telaşla ırmağa düştü, çirpinmaya başladı.

46. "tozu dumana katarak" ifadesi parçada ne anlama gelmektedir?

.....

47'den 49'a kadar olan soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Harita, dünyanın tamamının veya bir bölümünün bir ölçeğe göre küçültülerek kâğıt üzerine çizilmiş şeklidir. Haritalar plâna göre daha geniş alanların çizilmesinde kullanılır. Bu yüzden haritaların ölçekleri plânlarda kullanılan ölçeklerden daha küçüktür. 1/100000, 1/1000000, 1/5000000 gibi. Haritada, plânda olduğu kadar ayrıntı yer almaz. Haritalar, çeşitli alanlarda çok kullanılan araçlardır. Coğrafyanın incelediği her konuyla ilgili haritalar yapılabilir. Çünkü coğrafya incelediği olayları haritalar üzerinde ifade eder. Çok çeşitli amaçlarla yapılan haritalar hazırlanış ve kullanılış amaçlarına göre başlıca iki grupta incelebiliriz.

47. Parçadan yararlanarak, "haritayı" en iyi açıklayan bir cümle yazınız?

.....

48. Parçada açıklanan esas konu nedir?
.....

49. Parça hangi amaçla yazılmış olabilir? Bir cümle ile yazınız.
.....

50'den 52'ye kadar olan soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Yabancı ülkeye gitmiş olanlar görmüşlerdir: Orada gün erken başlar. Gece karanlığında uykunuz kaçıp da treninizin penceresinden baktığınız olmuşa geçtiğiniz kentin, ilçenin ya da köyün pencerelerini ışıklı görüp ilkin yadırgamışsınızdır. El oğlu erkenden ayaktadır. Bunca uygarlık yan gelip yatmakla elde edilmemiştir. Bunun kefareti gece gündüz çalışmaktır. Yedide işbaşı yapabilmek için beş buçukta kalkmak gerekir. Beş buçukta kalkabilmek için ise en geç onda yatmak... Gece hayatı, işsiz güçsüz hazır yiyici mirasvedilerin harcıdır. Çalışanlar dünyasında gün hareket işaretini saat beş buçuk gongu verir. Kol işçisi, fikir işçisi, asker, öğrenci, tüm erkenci dostlarımız bilirler, sabah saatlerinin verimliliği tartışılmaz. Her dildeki atasözleri bunun ortak tanığı değil midirler?

“Erken kalkan aç kalmaz”
“Erken kalkan aldanmamış”
“Erken eken erken biçer”
“Gün erken kalkanlarındır”

atasözleri akla gelen ilk çağrışımlardır.

50. Fikir işçisi ne demektir? Bir cümle yazınız.
.....

51. Yazarın çeşitli dildeki atasözlerini yer vermesinin nedeni nedir? Bir cümle ile yazınız.
.....

52. “Her dildeki atasözleri bunun ortak tanığı değil midir?”
Cümlede geçen“tanık” sözcüğü hangi anlamda kullanılmıştır?
.....

53'den 60'a kadar olan numaralı sorularda paragrafın anlamını bozan altı çizili kelimeyi bulup noktalı kısımlara yazmanız istenmektedir.

53. Maksadımızı yazıyla anlatırken, daha çok düşünürüz. Anlatımın düzgün olmasına dikkat ederiz; yazdıklarımızı tekrar tekrar okuruz, kelimelerin yazılışı yada cümle içindeki dizilişinde yanlış varsa düzeltiriz; onun için yazıda “gelişmiş güzel konuşmaya” rastlarız.
.....

54. Bölge genel olarak yaz sıcaklığının çok etkili olduğu bir kara ikliminin etkisi altındadır. Yazları uzun, çok sıcak ve kurak, kışlar kısa, soğuk ve yağışlıdır. Türkiye’de ölçülen en düşük sıcaklıklar bu bölgemize aittir.
.....

55. Güneydoğu Anadolu, nüfusu en az olan bölgemizdir. Ancak yüzölçümü küçük olduğundan ortalama nüfus yoğunluğu düşüktür.
.....

56. Madenler yer altında bulunan zenginlik kaynaklarıdır. Anadolu’da çok eskiden beri su yatakları olduğu bilinmektedir. Maden yataklarının yeryüzüne yakın olması işletilmesini kolaylaştırır.
.....

57. Osmanlı Devleti savaşın başında tarafsız olduğunu açıkladı. Daha sonra Almanya’nın savaşı kazanacağına inanarak Almanya’nın karşısında savaşa girmeyi kabul etti.
.....

58. Mayıs ve Haziran dolu dolu geçti. Çeşitli etkinliklerin yanı sıra eğitimine yeni başlayan kardeşlerimizi başarı dileklerimizle yeni bir yaşama uğurladık.
.....

59. Voleybolda, halterde, güreşte; sanatsal ve kültürel etkinliklerde başarılar sağladınız. Sizlerle hep korku duyduk.
.....

60. Yaşadığımız yerde okulumuzun nerede olduğunu biliriz. Fakat bunu başka birine anlatırken bulunduğumuz yere göre okulun hangi yönde olduğunu buldurmamız gerekir. Yeryüzünde ülkelerin, dağların, şehirlerin yerlerini belirtirken de yönlerden faydalanırız.
.....

EK-VII DOĞRU-YANLIŞ TESTİ

AÇIKLAMA

Elinizdeki test, ortaokul düzeyinde yetenek testi geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır. Test çeşitli bölümlerden oluşmaktadır. Sizden istenen, her bölümün başındaki açıklamayı dikkatlice okuyarak, verilen soruların tümünü cevaplamak, cevaplanmamış soru bırakmamaktadır. Lütfen doğru cevaplarınız için noktalı kısımlara D, yanlış olanlara Y koyunuz.

Testi cevaplamak için sınırlı bir süre verilmemesine rağmen olabildiğince kısa sürede testi bitirmeye çalışmanız testin kullanım amacına uygun düşecektir.

Cevapladığınız test, yetenek testi geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Aşağıdaki sorularda eş anlamlısı ile verilen kelime çiftlerinin başına D, diğerlerinin başına Y koyunuz.

1. Deneme-Tekrarlama
..... Deneme-Kontrol
..... Deneme-Deney
..... Deneme-Sınama

2. Tamir-Bütünleme
..... Tamir-Yontma
..... Tamir-Onarma
..... Tamir-Geliştirme

3. Amaç-Ulaşmak
..... Amaç-Plân
..... Amaç-Gaye
..... Amaç-Esas

4. Samimi-Yardımsever
..... Samimi-İyiliksever
..... Samimi-Sevecen
..... Samimi-İçten

5. Zannetme-Şüphelenme
..... Zannetme-Benzetme
..... Zannetme-Tahmin
..... Zannetme-Sanma

Aşağıdaki sorularda, her bir kelimeyi diğer üç kelime ile karşılaştırıp bir yönü ile farklı olanların başına D, diğerlerinin başına Y koyunuz.

6. Sevinç
..... Üzüntü
..... Neşe
..... Şenlik
7. Damacana
..... Sürahi
..... Küvet
..... Kavanoz
8. Fıkra
..... Öykü
..... Kitap
..... Hikaye

9. Yayla
..... Dağ
..... Çukur
..... Ova

10. Balık
..... Uskumru
..... Hamsi
..... İstavrit

Aşağıda, sorunun başında verilen kelime çiftindeki ilişkiye benzer ilişkili kelime çiftlerinin başına D, diğerlerinin başına Y koyunuz.

11. Baba-Amca
..... Anne-Hala
..... Anne-Yenge
..... Anne-Teyze
..... Anne-Dayı
12. Bugün-Dün
..... Perşembe-Cuma
..... Perşembe-Çarşamba
..... Perşembe-Salı
..... Perşembe-Cumartesi

13. İşçi-Fabrika
..... Arı-Bal
..... Arı-Petek
..... Arı-Çiçek
..... Arı-Kovan

14. Gün-hafta
..... Ay-Mevsim
..... Ay-Dünya
..... Ay-Yıl
..... Ay-Gece

15. Ses-Müzik
..... Boya-Temizlik
..... Boya-Resim
..... Boya-Ressam
..... Boya-Fırça

16. Ağaç-Orman
..... Birey-Ülke
..... Birey-Vatandaş
..... Birey-Toplum
..... Birey-Aile

Aşağıdaki sorularda, verilen tanıma en uygun kelimelerin başına D, diğerlerinin başına Y koyunuz.

17. "Sebze, ağaç ve çiçek yetiştirilen toprak parçası" aşağıdaki şu kelime ile tanımlanır;
..... Mera
..... Tarla
..... Bahçe
..... Arazi
18. "Dağın bir yerinden kopup yuvarlanan ve yuvarlandıkça büyüyen kar kümesi" aşağıdaki şu kelime ile tanımlanır;
..... Kartopu
..... Çiğ
..... Saçak
..... Buz
19. "Askerlere, izcilere, cimnastikçilere çalışma ya da tören sırasında bir durumdan başka bir duruma geçmeleri için verilen buyruk aşağıdaki şu kelime ile tanımlanır;
..... Komuta
..... Komut
..... İstek
..... Emir
20. "Kiralanan veya satın alınan bir şey için alınan para"?
..... Ücret
..... Taksit
..... Nakit
..... Maaş
21. "Üzerinde yapı yapılması için ayrılmış toprak parçası"?
..... Arsa
..... Alan
..... Arazi
..... Temel
22. "Sesin bir yere çarpıp geri dönmesiyle duyulan ikinci ses"?
..... Yankı
..... Duyum
..... Frekans
..... Gürültü
23. "Birşeyi başkasına yardım ya da iyilik olsun diye karşılıksız verme"?
..... Ödül
..... Borç
..... Bağış
..... Ücret

Aşağıdaki sorularda, verilen kelimelere en uygun ifadelerin başına D, diğerlerinin başına Y koyunuz.

24. "Simge"
..... İfade edilmeyeni belirten somut işaret
..... Kısaltılmış ad veya söz
..... Nesnelere ayırmada kullanılan ikinci ad
..... Bir kimseye verilmiş unvan
25. "Şiir"
..... Bir olayın sözlü yada yazılı olarak anlatılması
..... Edebi anlatımın sembol, ritm ve ses uyumu içermesi
..... Sembolik veya gerçek olaylara dayanan uzun edebiyat türü
..... Olağandışı olayları anlatan hikaye
26. "Atasözü"
..... İlgi çeken bir anlam taşıyan kalıplaşmış anlatım
..... Söyleyeni bilinen özlü sözler
..... Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş söz
..... Gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz
27. "Ülke"
..... Yeryüzündeki beş büyük kara parçasından her biri
..... Aynı soydan gelmiş olmalarına göre belirlenen toprak parçası
..... Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların tümü
..... Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yer kabuğu
28. "Hayal"
..... Uyurken zihinde beliren düşüncelerin bütünü
..... Gerçekleşmesi özlenen şey
..... Olmadığı halde varmış gibi görmek
..... Kavuşma isteği
29. "Kartpostal"
..... Kişiyeye ait telefon ve adres gibi bilgileri içeren küçük kart
..... Bir kimsenin yapılmış resmi
..... Genellikle dikdörtgen biçiminde, bir yüzü resimli posta kartı
..... Davet için yazılmış kâğıt
30. "Mazi"
..... Bir yerde uzun süre kalma
..... Aşınıp eskime
..... Geçmiş zaman
..... Üzerinden çok zaman geçmiş bulunan

Aşağıdaki sorularda, verilen kelimeleri dilbilgisi bakımından kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturacak biçimde sıralayıp, istenen sıradaki sözcüğün başına D, diğerlerinin başına Y koyunuz.

31. döndüğümde-yemek-hazırlamıştı-okuldan-annem-masasını
Baştan üçüncü kelime şu olur;
..... annem
..... döndüğümde
..... hazırlamıştı
..... okuldan
32. şoför-yolculara-otobüste-bulabildi-güçlkle-yeni
Sondan ikinci kelime şu olur;
..... yeni
..... yolculara
..... yer
..... bulabildi
33. küçük-kışydık-dört-teknenin-içinde
Baştan birinci kelime şu olur;
..... teknenin
..... içinde
..... kışydık
..... küçük
34. bir-köy-Atatürk-Çankaya'nın-evinde-oturuyordu-yamacındaki
Sondan üçüncü kelime şu olur;
..... yamacındaki
..... evinde
..... Atatürk
..... köy
35. Ahmet-götürdü-elini-cebine-pantolonun-arka
Baştan ikinci kelime şu olur;
..... cebine
..... elini
..... Ahmet
..... götürdü
36. bir-dağ-yapalım-önce-yemekten-gezintisi
Sondan ikinci kelime şu olur;
..... bir
..... yapalım
..... gezintisi
..... önce
37. benden-ödememi-borcumu-isteyen-aldım-mektubunuzu
Baştan üçüncü kelime şu olur;
..... borcumu
..... ödememi
..... benden
..... isteyen

38. söylediğiniz-görünce-kendimi-benim-portreyi-tanıyamadım-olduğunu
Sondan ikinci kelime şu olur;
..... görünce
..... kendimi
..... benim
..... olduğunu
39. hiç-gelen-geçip-otobüs-Edirne'den-gittidurmadan
Sondan üçüncü kelime şu olur;
..... Edirne'den
..... geçip
..... otobüs
..... durmadan

40 ve 41. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bursa'yı arkada bırakıp ovalara daldık. Ağaçlar, yarı çiçek, yarı yaprak, en güzel çağında. Ekin tarlaları göz alabildiğine yeşil. Sekiz on kilometrede bir çeşme. Her yer sulak; toprağı azıcık eşseniz su fışkıracak, Türkiye'mizin en feyizli, en mamur batısında, meselâ Fransa'nın Normandiya'sını çok andıran arazide yol almaktayız. Uzaktaki dağlar, yaklaştığımız köyler ve kasabalar; ne varsa, kuzuları, koyunları hepsi temiz. Mandaları bile.

40. "toprağı azıcık eşseniz su fışkıracak" ifadesi parçada şu anlama gelmektedir;
..... Arazinin yeşilliği
..... Ormanın varlığı
..... Suyun çokluğu
..... Bölgenin denize yakınlığı
41. Bu parçaya en uygun başlık şu olur;
..... Bursa Arazisi
..... Bursa'da Su
..... Bursa Gezisi
..... Bursa Çevresi

İşte Antakya!
Benim gördüğüm ve sevdiğim Antakya budur; yeşil ova kenarında, sırtını bir dağa vermiş, ayaklarını coşkun bir nehre uzatmış, bacaklarının dumanını tütürerek çınar gölgesinde dinlenen, keyif getiren hoş belde!
Meyve, çiçek, su beldesi.

42. "Antakya" şöyle bir insana benzetiliyor;
..... Hareketli
..... Avare
..... Keyif getiren
..... Vurdum duymaz

43. Parça daha çok şu amaçla yazılmış olabilir;
..... Etkileme
..... Eğlendirme
..... Sevdirme
..... Tanıtma

44'den 46'ya kadar olan soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Ey hemşeri! Sakın kesme, yaş ağaca balta vuran el olmaz; Naal Nice yıldır hiçbirine kervan gelmez, kuş konmaz. Bunları kes, o balta ile şu çürümüş ağaçları yere ser. Bak sizin köy, şu yemyeşil koruluğun gölgesinde ne güzel! Gönülleri açmadadır yaprakların arasından esen yel. Yazık, günah olmaz mı ki, çıplak kalsın bu zümrüt yurt, bu şirin yer.

44. "Ey hemşeri" parçada şu anlama gelmektedir;
..... Aynı köylü
..... Tüm insanlar
..... Ormanı kesenler
..... Ağaçları sevenler

45. Parça daha çok şu amaçla yazılmış olabilir;
..... Bilgi verme
..... Eğlendirme
..... Korkutma
..... Sevdirme

Irmak kenarındaki tahta köprünün yanında beş yaşında iki mini mini kız vardı. Bunlar, bir köpeğin tozu dumana katarak geldiğini görünce korktular, tahta köprüden karşıya geçmek istediler. Fakat birisi telaşla ırmağa düştü, çırpınmağa başladı.

46. "tozu dumana katarak" ifadesi parçada şu anlama gelmektedir;
..... Hızlı bir şekilde
..... Azimle
..... Korkusuzca
..... Gürültüyle

47 den 49'a kadar olan soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Harita, dünyanın tamamının veya bir bölümünün bir ölçüğe göre küçültülerek kâğıt üzerine çizilmiş şeklidir. Haritalar plâna göre daha geniş alanların çizilmesinde kullanılır. Bu yüzden haritaların ölçekleri plânlarda kullanılan ölçeklerden daha küçüktür. 1/100000, 1/1000000, 1/5000000 gibi. Haritada, plânda olduğu kadar ayrıntı yer almaz. Haritalar, çeşitli alanlarda çok kullanılan araçlardır. Coğrafyanın incelediği her konuyla ilgili haritalar yapılabilir. Çünkü coğrafya incelediği olayları haritalar üzerinde ifade eder. Çok çeşitli amaçlarla yapılan haritaları hazırlanış ve kullanılış amaçlarına göre başlıca iki grupta inceleyebiliriz.

47. Parçaya göre "harita" aşağıdaki gibi açıklanır;
..... Plânlara göre daha geniş alanların çizilmesidir
..... Plânda olduğu kadar ayrıntının yer almadığı çizimdir
..... Bir ölçekten yararlanılarak dünyanın tamamının veya bir kısmının gösterilmesidir
..... İncelenen olayların kâğıda çizgiler kullanılarak aktarılmasıdır

48. Parçada açıklanan esas konu şudur;
..... Haritanın önemi
..... Haritanın hazırlanışı
..... Haritanın kullanımı
..... Plâna göre harita

49. Parça şu amaçla yazılmıştır;
..... Etkileme
..... Bilgi verme
..... Özendirme
..... Yönlendirme

50 ve 52. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Yabancı ülkeye gitmiş olanlar görmüşlerdir: Orada gün erken başlar. Gece karanlığında uykunuz kaçıp da treninizin penceresinden baktığınız olmuşsa geçtiğiniz kentin, ilçenin ya da köyün pencerelerini ışıklı görüp ilkin yadırgamışsınızdır. El oğlu erkenden ayaktadır. Bunca uygarlık yan gelip yatmakla elde edilmemiştir. Bunun kefareti gece gündüz çalışmaktır. Yedide işbaşı yapabilmek için beş buçukta kalkmak gerekir. Beş buçukta kalkabilmek için ise en geç onda yatmak... Gece hayatı, işsiz güçsüz hazır yiyici mirasçedilerin harcıdır. Çalışanlar dünyasında gün hareket işaretini saat beş buçuk gongu verir. Kol işçisi, fikir işçisi, asker, öğrenci, tüm erkenci dostlarım bilirler, sabah saatlerinin verimliliği tartışılmaz. Her dildeki atasözleri bunun ortak tanığı değil midirler?

"Erken kalkan aç kalmaz"
"Erken kalkan aldanmamış"
"Erken eken erken biçer"
"Gün erken kalkanlarındır"

atasözleri akla gelen ilk çağrışımlardır.

50. Fikir işçisi şu anlama gelmektedir;
..... Beden gücünü kullanan
..... İşçilere örnek olan
..... Akınlı kullanan
..... Başka işçiye fikir veren

51. Yazarın çeşitli dildeki atasözlerine yer vermesinin nedeni şundandır;
..... Erken kalkmanın yararlarını örnek vererek açıklama
..... Düşüncelerini atasözlerinden yararlanarak kanıtlama isteği
..... Atasözlerinin her konuda söylenebileceği
..... Yabancı ülkelerde yaşayanların atasözlerine değer vermeleri

52. "Her dildeki atasözleri bunun ortak tanığı değil midir?" Cümlede geçen "tanık" sözcüğü şu anlamda kullanılmıştır;
..... Bilirkişi
..... Düşünce
..... Delil
..... Yargı

53'den 60'a kadar olan numaralı sorularda paragrafın anlamını bozan altı çizili kelimenin başına D, diğerlerinin başına Y koyunuz.

53. Maksudımızı yazıyla anlatırken, daha çok düşünürüz. Anlatımın düzgün olmasına dikkat ederiz; yazdıklarımızı tekrar tekrar okuruz, kelimelerin yazılışı ya da cümle içindeki dizilişinde yanlış varsa düzeltiriz; onun için yazıda "gelişmiş güzel konuşmaya" rastlarız.
..... düşünürüz
..... ederiz
..... düzeltiriz
..... rastlarız
54. Bölge genel olarak yaz sıcaklığının çok etkili olduğu bir kara ikliminin etkisi altındadır. Yazları uzun, çok sıcak ve kurak, kışlar kısa, soğuk ve yağışlıdır. Türkiye'de ölçülen en düşük sıcaklıklar bu bölgemize aittir.
..... yazları
..... ölçülen
..... en düşük
..... aittir

55. Güneydoğu Anadolu, nüfusu en az olan bölgemizdir. Ancak yüzölçümü küçük olduğundan ortalama nüfus yoğunluğu düşüktür.
..... nüfusu
..... yüzölçümü
..... yoğunluğu
..... düşüktür

56. Madenler yer altında bulunan zenginlik kaynaklarıdır. Anadolu'da çok eskiden beri su yatakları olduğu bilinmektedir. Maden yataklarının yeryüzüne yakın olması işletilmesini kolaylaştırır.
..... madenler
..... su
..... bilinmektedir
..... işletilmesini

57. Osmanlı Devleti savaşın başında tarafsız olduğunu açıkladı. Daha sonra Almanya'nın savaşı kazanacağına inanarak Almanya'nın karşısında savaşa girmeyi kabul etti.
..... tarafsız olduğunu
..... açıkladı
..... Almanya'nın
..... karşısında

58. Mayıs ve Haziran dolu dolu geçti. Çeşitli etkinliklerin yanı sıra eğitimine yeni başlayan kardeşlerimizi başarı dileklerimizle yeni bir yaşama uğurladık.
..... dolu dolu
..... yanı sıra
..... eğitimine yeni başlayan
..... yeni bir yaşama

59. Voleybolda, halterde, güreşte; sanatsal ve kültürel etkinliklerde başarılar sağladınız. Sizlerle hep korku duyduk.
..... sanatsal
..... kültürel
..... başarılar
..... korku

60. Yaşadığımız yerde okulumuzun nerede olduğunu biliriz. Fakat bunu başka birine anlatırken bulunduğumuz yere göre okulun hangi yönde olduğunu buldurmamız gerekir. Yeryüzünde ülkelerin, dağların, şehirlerin yerlerini belirtirken de yönlerden faydalanırız.
..... nerede olduğunu
..... bulunduğumuz
..... buldurmamız
..... yerlerini belirtirken